

Raadsvoorstel

Opsteller

Koning, Dennis de

Vergadering van

13 april 2021

Kenmerk

Z/21/010198 / D/21/014536

Portefeuillehouder

Ad de Regt

Portefeuille

Openbare Ruimte/IBOR

Onderwerp

Scenario's Exercitieveld

Samenvatting

Vanaf 16 juli 2020 is conform de raadsbehandeling (aangenomen motie LTA M-87 Behouden historische kastanjes Exercitieveld) gewerkt aan diverse scenario's voor het Exercitieveld. Dit op voorwaarde dat tenminste één scenario het behouden van de historische kastanjabomen moet bevatten. Hierop zijn vier scenario's uitgewerkt. Ieder scenario is beeldend gemaakt en in een toekomstige tijdlijn geplaatst, zie bijlage 3, document D/21/015803. Dit om om een indicatie te geven van de verwachte ontwikkelingen van het gebied.

Met dit raadsvoorstel wordt u raad gevraagd om te besluiten om voornemens te zijn het Exercitieveld, met behoud van alle historische bomen, in te richten conform scenario 1b.

De volgende vier scenario's worden hieronder kort samengevat weergegeven:

Scenario 1. Groot onderhoud (1a en 1b)

Dit is het basisscenario voor de gemeente, waarmee invulling wordt gegeven aan de zorgplicht en wettelijke taken, zonder nieuwe ambities te realiseren.

Scenario 1a en 1b voorzien in het benodigde groot onderhoud om minimaal 10 jaar weer vooruit te kunnen, met behoud van de huidige functies. Er wordt geen integrale reconstructie uitgevoerd. Ten aanzien van het behoud van de kastanjabomen zal het project deze niet aantasten, maar zullen deze de komende jaren op natuurlijke wijze 'uitsterven', zoals ook de afgelopen jaren af en toe bomen door ziekte of omwille van de veiligheid zijn verwijderd.

1a:

Op de Oostsingel en Oostlaan wordt groot onderhoud aan de asfaltverharding uitgevoerd, waarmee deze weer ca. 15 - 20 jaar mee gaat. Concreet zijn de werkzaamheden het vernieuwen van de asfaltdeklaag en het herstellen en versterken van de onderbouw/fundering.

Ook worden de lichtmasten en armaturen vernieuwd. Langs de Oostsingel komen paaltop armaturen die verderop op de Oostsingel al zijn toegepast. Langs de Oostlaan zal, om het licht tussen de bomen vandaan te krijgen, net als in de huidige situatie een mast met uithouder worden geplaatst. Er wordt hier zoveel mogelijk ingezet op masten en armaturen die bij een eventueel toekomstige herinrichting van het gebied, elders in de gemeente hergebruikt kunnen worden. Het vervangen van de riolering blijft achterwege. Het risico op klachten en meldingen als gevolg van het steeds minder functioneren en de kans op calamiteiten als gevolg van bezwijkingen is aanwezig.

1b:

De aanvulling van scenario 1b op scenario 1a is dat het Exercitiepad wordt aangepakt. Waar dit vanuit de zorgplicht met onderhoud nog enkele jaren kan worden opgerekt, voldoet de open bestrating al jaren niet meer aan het gebruik en leidt dit tot terugkerende overlast en terugkerende noodzaak voor onderhoud. Om een eind te maken aan deze ongewenste situatie wordt hier een nieuwe elementenbestrating aangebracht en behorende bij deze vernieuwing worden de armaturen van de verlichting vervangen.

De aanwezige riolering is geschikt om binnen 5 jaar gerelined te worden (van binnenuit repareren). Dit kan te zijner tijd worden uitgevoerd, zonder de vernieuwde verharding te hoeven opbreken.

Ook in dit scenario blijven alle bomen behouden en worden er geen nieuwe bomen geplant in de aanwezige gaten van de

laanstructuur.

Scenario 2. Groot onderhoud incl. vervanging riolering

In de basis is scenario 2 gelijk aan scenario 1a, waarbij het asfalt en de verlichting worden aangepakt. Echter, het verschil zit in het vervangen van de riolering onder Oostsingel. Het idee om de bestaande riolering buiten gebruik te stellen, en in de grond te laten zitten, ten behoeve van het behoud van de bomen en te vervangen door een nieuwe riolering onder het Exercitieveld door is hierbij onderzocht.

In dit scenario zouden er een aantal bomen op de noordpunt van het Exercitieveld evenals op de kruising Oostsingel - Exercitiepad gekapt moeten worden om het tracé vrij te maken voor aanleg van dit nieuwe rioolstelsel en het maken van een goede aansluiting op het bestaande riool.

Het is binnen dit scenario ook mogelijk deze uit te breiden conform scenario 1b.

Scenario 3. Reconstructie Oostsingel en Exercitiepad

Dit scenario voorziet in het vervangen van asfalt/straatwerk, riolering, verlichting en bomen op de Oostsingel en het Exercitiepad. De omgeving wordt hiermee voor 40 jaar of langer opgeknapt.

Hierbij ontstaat de mogelijkheid om de Oostsingel anders in te richten: De parkeerstrook komt te vervallen en maakt plaats voor een wandelpad langs de Singel. Door een aanpassing te doen aan de Oostsingel is het mogelijk een grondwal met zitelement te realiseren langs het Exercitiepad. (zie impressies bijlage 3, scenario 3) Dit met behoud van het huidige gebruiksoppervlakte van het Exercitieveld. 16 kastanjabomen en 1 treurwilg moeten hiervoor vervangen door ca. 26 nieuwe bomen. De nieuwe bomen op het Exercitieveld krijgen een drukbestendige groeiplaats om goed te kunnen wortelen en bestand te zijn tegen een belasting boven het wortelpakket. Dit komt ook het gebruik van het veld door evenementen ten goede.

De inrichting van het Exercitiepad wordt, net als bij scenario 1 en 2, vervangen. En, met de komst van een grondwal, is er extra ruimte voor nog eens 4 nieuwe bomen.

De Oostlaan wordt net als bij de eerdere scenario's voorzien van een nieuwe asfaltdeklaag en krijgt nieuwe lichtmasten.

De kastanjabomen langs de Oostlaan blijven behouden.

Scenario 4. Volledige reconstructie

De Oostsingel en het Exercitiepad worden conform scenario 3 ingericht. De Oostlaan wordt op gelijke wijze als de Oostsingel ingericht. De parkeerruimte komt te vervallen en maakt plaats voor een wandelpad langs de Singel. Het gebruiksoppervlakte van het Exercitieveld blijft behouden.

Ten aanzien van de verlichting op de Oostlaan is het dan mogelijk, in tegenstelling tot scenario 1a en 1b, om dezelfde lichtmasten met een paaltop armatuur toe te passen. Rondom het Exercitieveld staat in dit scenario dezelfde verlichting. Ca. 25 kastanjabomen langs de Oostlaan worden vervangen door 39 nieuwe bomen. In totaal komen er zo'n 65 nieuwe bomen ten opzichte van de huidige 42. De nieuwe bomen op het Exercitieveld krijgen een drukbestendige groeiplaats om goed te kunnen wortelen en bestand te zijn tegen een belasting boven het wortelpakket. Dit komt ook het gebruik van het veld door evenementen ten goede.

Algemeen

De huidige wegverharding is ernstig toe aan vervanging en dat maakt dat er een beslissing genomen moet worden over de inrichting van het Exercitieveld. Hoewel de riolering onder de Oostsingel in slechte conditie verkeerd en vervanging/relinen gewenst is, kan er overwogen worden dit uit te stellen totdat het stelsel 'bezwijkt', anderszins niet afdoende functioneert of er in de toekomst mogelijk andere zuiveringsmogelijkheden zijn.

Gevraagd besluit

Uw raad wordt gevraagd om in te stemmen met het voornemen om:

1. Het Exercitieveld met behoud van alle historische bomen in te richten conform scenario 1b.
2. Het verwijderen van de bomen te laten afhangen van de vitaliteit en veiligheid van de bomen als ook het functioneren van de riolering.
3. Tot aan het moment van vervanging van de bomen geen nieuwe bomen te planten.
4. De vervanging van de bomen gefaseerd te laten plaatsvinden en dan groeiplaatsverbetering aan te brengen.
5. Om het aanbrengen van bovengrondse boombescherming van toepassing te verklaren in de vergunningsvoorwaarden ten aanzien van evenementen op het Exercitieveld en daar een financiële regeling voor uit te werken.

Inleiding

Waarom wordt dit voorstel nu voorgelegd?

Bij de behandeling van de motie vreemd aan de orde van de dag 'Behouden historische kastanjes Exercitieveld', geregistreerd onder M-87, tijdens de raadsvergadering van 16 juli 2020, is door de gemeenteraad uitgebreid gesproken over het project Exercitieveld. Het vervangen van de riolering in combinatie met het kappen van historische kastanjabomen is hierbij nadrukkelijk aan de orde geweest.

De gemeenteraad heeft aangegeven meerdere scenario's te willen zien, waarbij er tenminste één scenario met het behoud van de kastanjabomen moet zijn. Daarnaast heeft uw raad hierbij ook meegegeven om de direct omwonenden via consultatie te betrekken bij de scenario's.

De huidige wegverharding is ernstig toe aan vervanging en dat maakt dat er een beslissing genomen moet worden over de inrichting van het Exercitieveld. Hoewel de riolering onder de Oostsingel in slechte conditie verkeerd en vervanging gewenst is, kan er overwogen worden dit uit te stellen totdat het stelsel bezwijkt, anderszins niet meer functioneert of er andere zuiveringsmogelijkheden zijn.

Conform het verzoek van u raad zijn de eerder benoemde scenario's uitgewerkt. Daarnaast is er op afzonderlijke onderwerpen advies ingewonnen, dit wordt hieronder per onderwerp beschreven.

Kastanjabomen

In de afgelopen jaren zijn er diverse onderzoeken en herhaalonderzoeken verricht. Wij hebben Bomenwacht Nederland verzocht om ons op basis van alle onderzoeksrapporten te voorzien van een advies.

De bijgesloten Oplegnotitie Exercitieveld - Bomen (joinnr. D/21/015195) geeft een heldere uiteenzetting.

Dit rapport geeft inzicht in de levensverwachting van de bomen met een doorkijk naar de toekomst, de knelpunten in combinatie met het gebruik, een geschikte boom als er gekozen zou worden voor vervanging, hoe vervanging gefaseerd zou moeten worden aangepakt, hoe er mogelijkwerijs in de toekomst een goede groeiplaats geboden kan worden (bij nieuwe bomen) en geeft een tweeledig advies. Enerzijds gericht op het zo lang mogelijk behouden van de kastanjabomen en anderzijds gericht op het evenementengebruik.

In de kern komt het advies erop neer om te kiezen voor het behoud van deze bomen of te kiezen voor het evenementengebruik van het Exercitieveld.

Riolering

De riolering onder de Oostsingel is in slechte conditie, maar de ondergrond is vrij stabiel. Mochten er in de toekomst uit inspecties ergere schadebeelden worden geconstateerd, laat deze locatie het toe om het riool in zijn geheel van binnenuit te versterken (relinen) en zo de levensduur te verlengen. Deze technieken hebben zich de afgelopen periode doorontwikkeld en hebben inmiddels bewezen dat vervangen niet in alle gevallen noodzaak is, waar dat wel het uitgangspunt was toen in het verleden het Exercitieveld op de nominatie voor herinrichting kwam. Mocht onverhoopt toch een enkele buis de komende jaren "bezwijken", tekent zich dit eerst af in de wegverharding en is het riool lokaal te vernieuwen. Daarmee is het risico op bezwijken geen desinvestering jegens het vervangen van het asfalt en ook geen direct veiligheidsrisico.

In de bijgesloten Oplegnotitie Riolering (joinnr. D/21/016434) staan verschillende opties beschreven. In stand houden, relinen, vervangen in het bestaande tracé en het aanbrengen van een minizuivering zijn de vier realistische opties. Al is die laatste optie nog zeer prematuur en kan op dit moment nog niet als volwaardige optie worden gezien. De optie om riolering onder het Exercitieveld aan te leggen (scenario 2) wordt sterk afgeraden en is om die reden verder buiten beschouwing gelaten.

Het in stand houden van de riolering en binnen 5 jaar relinen dan wel bij bezwijkingen repareren, conform scenario 1a en 1b, maakt het mogelijk om de kastanjabomen te behouden. Wanneer de riolering onder de Oostsingel serieuze incidenten gaat geven, mogelijk met verzakkingen van de weg, komt het moment dat reparatie/relinen noodzakelijk is. Tot dusver zijn er geen incidenten bekend, maar blijkt wel de slechte staat van de riolering uit de onderhoudsinspecties. Het afgeven van een prognose hoe lang dit riool het nog volhoudt is niet te geven.

Wegen

De wegen rondom het Exercitieveld zijn dringend aan vervanging toe. Lokaal herstel is geen optie meer. Minimaal is het vervangen van de deklaag aan de orde, waarbij de slechtste plekken inde onderbouw/fundering extra aandacht krijgen door wapening aan te brengen. Met een nieuwe deklaag en versterkte onderbouw kunnen de Oostsingel en Oostlaan er weer voor 15-20 jaar tegenaan.

Wanneer er besloten zou worden het project als volledige reconstructie uit te voeren is het mogelijk om het wegprofiel aan te passen, te kiezen voor een elementenverharding, het langsparkeren weg te nemen en hierdoor ruimte te maken voor een wandelstrook aan de waterkant. Dit met inbegrip van nieuwe bomen met een goede groeiplaats.

Als een reconstructie of het vervangen van de riolering onder de Oostsingel binnen de genoemde levensduur van 15-20 jaar valt betekent dit dat het asfalt voor de eindelevensduur afgeschreven wordt.

Evenementen

Het Exercitieveld is sinds jaar en dag ook een evenemententerrein. Binnen het project is een uitgangspunt dat het

Exercitieveld niet kleiner mag worden en dat alle evenementen in de huidige opzet kunnen moeten blijven plaatsvinden. Evenementen zorgen voor vermaak, levendigheid in de stad, inkomsten voor ondernemers etc. en zijn hierdoor belangrijk voor Woerden. Zoals de Oplegnotitie Exercitieveld - Bomen beschrijft hebben de kastanjabomen te lijden onder de huidige groeiplaatsomstandigheden, mede veroorzaakt door het gebruik van het Exercitieveld tijdens evenementen. Indien er conform het advies van Bomenwacht Nederland wordt ingezet op enkele levensjaren extra voor de kastanjabomen betekent dit onder andere dat de kroonprojecties (ca. 5 meter uit de stam) vrijgehouden moeten worden. Op een totaaloppervlak van ca. 10500 m2 kost dit zo'n 2000 m2. Voor evenementen zoals onder andere Het Nationaal Veteranentreffen, Harleydag, Lentefestival, De Woerdense Vakantieweek, Nacht van Woerden, betekent dit dat zij hun evenementen niet kunnen voortzetten zoals zij dit gewend zijn te doen. Het is zeer waarschijnlijk dat deze evenementen (en wellicht ook ander die niet specifiek benoemd zijn), bij inachtneming van 5 meter vrije ruimte om de bomen, niet meer kunnen plaatsvinden op het Exercitieveld.

Verlichting

De evenementenlichtmasten zijn in 2020 vervangen vanwege de afkeuring van de oude masten.

De lichtmasten en de armaturen langs de Oostsingel en de Oostlaan zijn verouderd en dienen te worden vervangen. Los van het besluit welke scenario het gaat worden, zal de vervanging bestaan uit lichtmasten en armaturen die gebruikelijk zijn in Woerden. Wanneer er binnen 20 jaar een reconstructie zou plaatsvinden is er geen desinvestering op de lichtmasten. De lichtmasten kunnen mogelijk binnen dat reconstructieproject of elders in Woerden worden gebruikt. De lichtmasten langs het Exercitiep pad zijn nog goed. Enkel de armaturen zijn toe aan vervanging.

Parkeren

De omgeving van het Exercitieveld is aangemerkt als vergunninghoudergebied. Dit is voor de bewoners van de Oostdam en Oostsingel en voor mensen die in de binnenstad werken. In totaal bieden de Oostsingel (tot aan de noordpunt van het Exercitieveld), Oostlaan en het Exercitiep pad ongeveer plaats aan 70 personenauto's. Op basis van parkeeronderzoek blijkt dat de parkeerdruk doordeweeks 66% is. In de nachtelijke uren slechts 19%, hetgeen te verklaren is doordat enkel de bewoners van de Oostdam en omgeving dan gebruik maken van de parkeerruimte. Met name op het Exercitiep pad. Met een piekmoment van 46 voertuigen bij een capaciteit van 70 is de algehele parkeerdruk als laag te bestempelen. Het verwijderen van het langsparkeren op de Oostsingel en de Oostlaan, nu of op termijn, voor mensen die in de binnenstad werken behoort tot de mogelijkheden. Er is voldoende capaciteit in de parkeergarages aanwezig. Dit sluit ook aan bij de Parkeervisie Binnenstad om minder parkeren op straat te faciliteren. Opgemerkt dient te worden dat de Parkeervisie Binnenstad zich richt op het centrumgebied binnen de centrumring en het Exercitieveld ligt hier buiten. De 10 parkeerplaatsen op het Exercitiep pad moeten behouden blijven en kunnen aan de bewoners/gebruikers van de panden aan de Oostdam vergund worden.

Participatieproces

In 2014 is gestart met het participatieproces. Een zeer breed participatieproces omdat het Exercitieveld van alle Woerdenaren is. Diverse bijeenkomsten zijn destijds georganiseerd met als doel te komen toe een inrichtingsvisie. Drie thema's zijn uit dit proces gekomen en in 2015 onder alle Woerdenaren in stemming gebracht. Het winnende thema is: Sierlijk veld met romantisch accent.

Dit thema kenmerkte zich in de plaatjes als een parkachtige omgeving waar verblijfskwaliteit centraal staat. Wat ook duidelijk naar voren is gekomen tijdens de participatie is dat het veld het veld moet blijven, waarbij werd bedoeld om geen grootse veranderingen aan te brengen.

In de jaren erna is er veel onderzoek verricht, onder andere naar de kastanjabomen. Dit om een goed beeld te krijgen van de kwaliteit van de bomen en om te bepalen op welke manieren er invulling gegeven kan worden aan een ontwerp. Ook is er onderzoek verricht naar de riolering, de (evenementen)verlichting, flora en fauna, het parkeren en het gebruik van het Exercitieveld door evenementen.

Met de bewoners van de Oostdam heeft er op meerdere momenten in 2019 en 2020 overleg plaatsgevonden. Met hen is ingezoomd op verschillende ontwerpscenario's. Voor de bewoners staat het behouden van de kastanjabomen voorop. En als er dan toch tot vervanging wordt overgegaan willen zij dat dit gebeurd door er nieuwe bomen van redelijk formaat terug te planten. Het vervangen van het Exercitiep pad heeft ook prioriteit voor de bewoners. De huidige open bestrating ligt er slecht bij en is toe aan vervanging. Op dit onderdeel is er al met de bewoners gewerkt aan een ontwerp tekening. Het advies om het Exercitiep pad in te richten conform scenario 1b sluit aan bij de speerpunten van de bewoners aan de Oostdam. Indien hiertoe wordt besloten, zal het ontwerp worden vervolmaakt met hen. Hetzelfde geldt overigens ook indien er besloten zou worden het Exercitieveld in te richten conform scenario 3 en 4.

De Woerdense Vakantieweek is bij uitstek het grootste evenement op het Exercitieveld. De beschikbare ruimte is voor hen belangrijk om het evenement te kunnen organiseren zoals zij, en heel Woerden, dit gewend zijn. De bomen horen bij het veld al is het ook een beperking in ruimtegebruik. De Woerdense Vakantieweek staat positief tegenover een inrichting

conform scenario 1a en 1b. Ook staan zij open voor verbeteringen ten aanzien van de bescherming/afscherming van de kastanjabomen.

Actiegroep Hart voor Natuur Woerden maakt zich sterk voor het behouden van de kastanjabomen. Een protestactie op het veld en een handtekeningenactie in de zomer van 2020 is door hen georganiseerd om aandacht te vragen voor dit onderwerp. Centraal staat het zo lang mogelijk behouden van de kastanjabomen en daar ook de inspanning aan te leveren. Waarbij de inspanning zo wel bovengronds, ondergronds als ook in het gebruik van en rondom het Exercitieveld is bedacht. Ook stellen zij voor om, daar waar er bomen gekapt zijn/worden, een nieuwe boom te planten zodoende de laanstructuur in tact te houden. Op basis van bovenstaande hebben zij een alternatief plan ingediend. (bijlage 5, joinnr. D/21/016001)

Overigens zijn er naast deze actiegroep ook anderen die het behoud van de bomen voorkeur geven ten opzichte van het vervangen.

Dit voorstel is tot stand gekomen uit een consultatie en/of samenwerking van collega's uit het projectteam Exercitieveld, Beheer en Beleid team Realisatie en Beheer, Landschapsarchitect Bosch Slabbers, team Financiën, team VTH, team Verkeer, Datacount b.v., Bomenwacht Nederland, ViadenBerg, bewoners Oostdam, commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed, Woerdense Vakantieweek, actiegroep Hart voor Natuur Woerden.

Wat willen we bereiken

Op een zorgvuldig beschouwde en afgewogen wijze invulling geven aan het project Exercitieveld.

Wat gaan we daarvoor doen

Het vervangen en versterken van de asfaltverharding op de doorgaande wegen Oostsingel en Oostlaan, de elementenverharding op het Exercitiep pad vervangen en de verlichting vervangen. Dit conform scenario 1b.

Argumenten

1.1 Alle kastanjabomen blijven binnen scenario 1b voorlopig behouden.

Binnen scenario 1b blijven de kastanjabomen behouden. Het niet kappen en vervangen van de kastanjabomen zal de omwonenden, actiegroep(en), andere betrokken inwoners en belangstellenden tevreden stemmen. De huidige bomen zijn daarnaast beeldbepalend en waardevol op het gebied van klimaat en ecologie. Vergunningsprocedures ten behoeve van het kappen van de bomen hoeven niet doorlopen te worden.

1.2 Scenario 1b geeft ruimte om op termijn gefaseerd over te gaan tot vervanging van de bomen.

Dit scenario geeft ruimte om op termijn, wanneer de situatie met betrekking tot de riolering en/of de vitaliteit/veiligheid van de bomen sterk verandert, gefaseerd over te gaan tot vervanging van de bomen en dan ook verbetermogelijkheden ten aanzien van de groeiplaatsen, de beleving van de Singels, het herstellen van de laanstructuur en het wegnemen van de parkeerfunctie langs de Oostsingel en Oostlaan door te voeren. Daarnaast is dit scenario voordeliger dan het in de begroting opgenomen bedrag voor een volledige herinrichting. Ook treden er geen functionele wijzigingen op in het gebruik van de wegen, de parkeergelegenheid en het gebruik van het Exercitieveld.

1.3 Een nieuwe asfaltdeklaag zorgt voor een veilige Oostsingel en Oostlaan.

Door de doorgaande wegen te voorzien van een nieuwe asfaltdeklaag maken de Oostsingel en Oostlaan weer heel en veilig voor de komende 10-20 jaar.

1.4 De riolering onder de Oostsingel is slecht maar er zijn tot op heden nog geen storingen of klachten.

De riolering onder de Oostsingel is slecht, maar storingen, klachten en meldingen over het niet functioneren zijn er tot op heden niet. De noodzaak van vervanging op dit moment is hierdoor niet gerechtvaardigd.

Ook bestaat de mogelijkheid om op termijn deze riolering te relinen of misschien te verlaten en een minizuivering aan te brengen.

1.5 Het vervangen van de verharding van het Exercitiep pad is nodig.

Het vervangen van de verharding van het Exercitiep pad is nodig, omdat de half open bestrating niet meer te herstellen is. Ook is dit straatverband niet geschikt voor regulier gebruik. Het vervangen van de verharding zal de bewoners/gebruikers van de panden aan de Oostdam tevreden stellen. De riolering onder het Exercitiep pad kan binnen 5 jaar gerelined worden en zijn functie voor tientallen jaren blijven voldoen.

1.6 Het Exercitieveld is verbonden met de bastions Torenwal/Hogewal.

Het beeld van het Exercitieveld veranderen door middel van een volledige herinrichting in combinatie met een mogelijke verandering aan de uitstraling van de bastions Torenwal en Hogewal zou een ingrijpende verandering betekenen voor de gehele omgeving ten oosten van het centrum.

2.1 De bomen worden behouden zolang dit veilig is en nog mogelijk is.

Er wordt ingezet op het behoud van de bomen tot dat het niet meer kan of niet meer veilig is. Dit is het meest natuurlijke moment om in te grijpen, zonder hiervoor al eerder bomen te kappen. Zo hoeft het college en de gemeenteraad geen besluit te nemen over het lot van de bomen zonder een urgente situatie.

3.1 Een tussentijdse aanplant van bomen doet afbreuk aan de laanstructuur met een dubbele rij van een eenzelfde soort bomen.

De uitstraling van de monumentale status kenmerkt zich door een laanstructuur met een dubbele rij bomen, van 1 soort en van een nagenoeg gelijke leeftijd. Tussentijdse aanplant betekent dat deze uitstraling 'nooit' meer terug zal komen. Bomen van verschillende leeftijden zullen tientallen jaren een ander beeld geven dan tot nu kenmerkend is voor het Exercitieveld. Ook de commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed adviseert vanuit hun expertise om vervanging in 1 keer te doen en hiermee recht te doen aan cultuur historisch aspect van de monumentale status.

3.2 Het is voor de groeiplaatsverbetering beter om bomen niet te vervangen op dezelfde plaats.

Door een nieuwe boom te planten op dezelfde plaats als een gekapte boom is het niet mogelijk om groeiplaatsverbetering aan te brengen. Enkel in combinatie met het vervangen van meerdere bomen bij een volledige vervanging van de verharding is een goede groeiplaats voor een nieuwe boom in te richten. Dit omdat de groeiplaats ook onder de verharding aangelegd moet worden. Verder, door nieuwe bomen te planten op dezelfde plaats als een gekapte boom is het omvangrijker om op termijn veranderingen ten aanzien van het (weg)profiel te doen. Gewortelde bomen zouden moeten worden verplaatst, nieuwe groeiplaatsen dienen te worden aangebracht en net nieuwe groeiplaatsen worden opgeheven. Het maken van kwaliteitsruimte voor bijvoorbeeld een wandelpad langs de Singels is hierdoor een grotere en duurdere inspanning.

4.1 Door bomen gefaseerd te vervangen wordt er geen afbreuk gedaan aan de monumentale uitstraling van de dubbele rij bomen.

Bomenwacht Nederland adviseert om gefaseerd, meerdere bomen tegelijk, te vervangen. En daarbij direct een goede groeiplaats aan te leggen. Daarnaast, met een gefaseerde aanpak biedt dat de mogelijkheid om veranderingen in de omgeving gedoseerd door te voeren. Ook blijft de uitstraling van de monumentale status van een dubbele rij bomen van 1 soort en van nagenoeg gelijke leeftijd hiermee gelijk. Ter informatie, de huidige bomen zijn in 2 fases geplant, te weten in 1933 en 1937.

4.2 Het gefaseerd vervangen van de bomen geeft de mogelijk om groeiplaatsverbeteringen aan te brengen.

Het is mogelijk om groeiplaatsverbeteringen aan te brengen, die bestand is tegen een bovengrondse belasting, en hiermee de bomen een goede toekomst te geven. Ook wordt het gebruik van het Exercitieveld minimaal beperkt vanwege het anders moeten vrijhouden van de kroonprojecties onder de bomen om zodoende de bomen te ontzien.

4.3 Verbetering van de groeiplaats bij de bestaande bomen kunnen niet of zijn zinloos.

Groeiplaatsverbetering in de vorm van een krattensysteem kan niet meer bij deze bomen in verband met het grootse wortelpakket wat al gevormd is. Het langsparkeren op de Oostsingel en Oostlaan wegnemen en die ruimte benutten voor de kastanjabomen is geen verbetering. Het wortelpakket zit relatief ondiep en door enkel het asfalt te verwijderen blijven de wortels in de verdichtte wegoebouw (fundering) zitten.

Het ploffen van de bodem (om de verdichting van de grond op te heffen) en het injecteren van voedingsstoffen heeft enkel zin wanneer de kwetsbare zone (onder de kroonprojectie, ca. 5 meter uit de stam van de boom) wordt vrijgehouden van een belasting. Anders raakt de grond wederom verdicht. Dit betekent een beperking van ongeveer 2000m² van de gebruikruimte voor evenementen. Evenementen zoals onder andere Het Nationaal Veteranentreffen, Harleydag, Lentefestival, De Woerdense Vakantieweek, Nacht van Woerden zijn dan niet meer te organiseren in hun huidige opzet. Daarnaast stelt Bomenwacht Nederland dat door het verbeteren van de huidige groeiplaats de kastanjabomen slechts maximaal enkele jaren langer meegaan.

5.1 Bovengrondse boombescherming is functioneel.

Door de boomstammen in te pakken met een stamommanteling (boombescherming) worden de bomen beschermd tegen tegen beschadiging voor, tijdens en na een evenement. Het vestigt de aandacht bij evenementenorganisaties en evenementenbezoekers op het belang om deze bomen te beschermen en voorzichtig te zijn met activiteiten nabij de bomen. Door deze voorwaarde op te nemen in de evenementenvergunning geeft gemeente Woerden een signaal dat er aandacht en zorg is voor deze kastanjabomen en dat zij deze bomen de komende jaren willen behouden.

Kanttekeningen, risico's en alternatieven

1.1 Er komt geen sierlijk veld met romantisch accent.

In relatie tot het grootse participatietraject in 2014/2015 en de uitkomst van het thema 'sierlijk veld met romantisch accent' kan dit besluit na 6-7 jaar als mager, zonde van de tijd en geld, beschouwd worden door inwoners, media en overige belangstellenden. Echte verbeteringen/aanpassingen ten aanzien van de verblijfskwaliteit als onderdeel van het project blijven (voorlopig) achterwege. Er wordt geen invulling gegeven aan het uit de participatie verkregen thema sierlijk veld met romantisch accent.

Er zal zeer uitgebreid gecommuniceerd moeten worden op basis van welke informatie en afwegingen deze beslissing is genomen.

1.2 De parkeerruimte op straat blijft behouden.

De huidige parkeerruimte blijft behouden. Hierdoor komt er geen ruimte beschikbaar 'ten gunste' van de bestaande bomen. Dit sluit niet goed aan op de recent aangenomen Parkeervisie Binnenstad, die juist minder parkeer op straat voorstaat.

1.3 Wijziging ten aanzien van MOP 2021-2023.

Dit besluit is een wijziging tot hetgeen er in het MOP 2021-2023 (joinnr. D/21/006561) staat beschreven. Van een volledige herinrichting is geen sprake wanneer het Exercitieveld wordt ingericht conform scenario 1b.

2.1 Het aantal kastanjabomen gaat afnemen.

De komende jaren zullen er kastanjabomen verdwijnen wanneer deze een veiligheidsrisico vormen. Het aantal kastanjabomen, nu nog 41 stuks, rondom het Exercitieveld zal de komende jaren afnemen en het beeld van een door bomen omzoomd Exercitieveld zal steeds minder worden. Naar verwachting neemt het aantal bomen met 80%-85% af de komende 10-15 jaar.

3.1 Geen nieuwe aanplant in de ontstane gaten van de laanstructuur blijft tot discussie leiden.

De uitstraling van een laanstructuur met een dubbele rij bomen, van 1 soort en van een soortgelijke leeftijd neemt hiermee af. Voor inwoners, actiegroep(en) en overige belangstellenden kan het niet opvullen van ontstane gaten in de laanstructuur, een veranderend/verslechterend beeld, als onwenselijk geacht worden. De verslechtering van het beeld kan bij herhaling leiden tot discussie, kritische uitingen in de media en daarmee gepaard gaande negatieve toonzetting/beeldvorming richting de gemeente.

4.1 Het gefaseerd kappen en vervangen van bomen geeft vaker hinder en overlast en is duurder.

Afhankelijk van het aantal fases waarin de vervanging gedaan wordt betekent dit vaker hinder en overlast voor de omgeving en mogelijk ook voor het gebruik van het Exercitieveld. De 'pijn' van het gefaseerd kappen van de kastanjabomen zal keer op keer leiden tot reuring, discussie en weerstand bij inwoners en/of in de media. Het gefaseerd aanpakken van het Exercitieveld vraagt een grotere investering in verband met het meermaals moeten opstarten van diverse onderzoeken en processen.

4.2 Er wordt niet alles aan gedaan om de kastanjabomen zo lang mogelijk te behouden.

Het niet verbeteren van de huidige groeiplaatsen, door bijvoorbeeld de grond te ploffen en te injecteren met voedingsstoffen, kan uitgelegd worden als niet het maximale doen om de kastanjabomen zo lang mogelijk te behouden. Het zou ook uitgelegd kunnen worden als dat de evenementen belangrijker worden gevonden dan het zo lang mogelijk behouden van de kastanjabomen.

5.1 Boombescherming moeten toepassen kost de evenementenorganisaties geld.

Evenementenorganisaties krijgen met deze voorwaarde extra kosten voor hun rekening. In orde grootte kost dit €40 - €60 per boom, in totaal zo'n 1.600 - 2.400 euro, per evenement.

5.2 Boombescherming biedt een geringe bescherming.

Enkel de stam van de boom wordt beschermt door een ommanteling, echter de kroon van de boom niet. Het aanbrengen en/of verwijderen dan wel vervoeren van hoger (>4,5 meter) materiaal dichtbij de bomen kan nog steeds schade aan de boom veroorzaken.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

In het definitieve raadsvoorstel met betrekking tot de inrichting van het Exercitieveld zal de bijbehorende financiering worden voorgelegd.

Tot aan de definitieve besluitvorming worden gereserveerde kredieten ten behoeve van het Exercitieveld bevroren.

Omwille van de financiële positie van de gemeente, als opdrachtgever, ten aanzien van de nog te doorlopen inkoop- en aanbestedingsprocedures met marktpartijen, als opdrachtnemers, worden projectbudgetten per scenario niet benoemd. Inlichtingen hierover kunnen separaat worden verkregen bij de projectleider.

Communicatie

Op basis van het voorgenomen raadsbesluit zullen er aanvullende gesprekken plaatsvinden met de direct aanwonenden (bewoners/gebruikers van de panden aan de Oostdam), de buurtbewoners (Oostsingel en Plantsoen), de actiegroep Hart voor Natuur Woerden, Ondernemerskring Woerden (OKW), Platform Ondernemers Verenigingen Woerden (POVW), Fietsersbond en de Vestingraad.

Vervolgproces

Uw raad wordt geïnformeerd over de gesprekken aangaande het voorgenomen besluit. Aansluitend volgt, nog voor het zomerreces, een raadsvoorstel om een definitieve beslissing te nemen met betrekking tot de invulling van het Exercitieveld.

Op basis van de definitieve beslissing zullen de vervolgstappen richting de voorbereiding en uitvoering inzichtelijk gemaakt worden.

Bevoegdheid raad

Artikel 147 tweede lid jo. artikel 108 gemeentewet.

Bijlagen

1. Oplegnotitie groen Exercitieveld, geregistreerd onder joinnr. D/21/015195
 2. Oplegnotitie riolering Exercitieveld, geregistreerd onder joinnr. D/21/016434
 3. Exercitieveld scenario's, geregistreerd onder joinnr. D/21/015803
 4. Raadsbesluit scenario's Exercitieveld, geregistreerd onder joinnr. D/21/016563
 5. Alternatief plan Exercitieveld, geregistreerd onder joinnr. D/21/016001
 6. Budgetindicatie scenario's Exercitieveld, geregistreerd onder joinnr. D/21/016702. (GEHEIM)
-

RAADSBESLUIT

D/21/016563

Z/21/010198

Onderwerp: Scenario's Exercitieveld

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 20 april 2021 van:

- burgemeester en wethouders

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

Artikel 147 tweede lid jo. artikel 108

b e s l u i t:

Uw raad wordt gevraagd om in te stemmen met het voornemen om:

1. Het Exercitieveld met behoud van alle historische bomen in te richten conform scenario 1b.
2. Het verwijderen van de bomen te laten afhangen van de vitaliteit en veiligheid van de bomen als ook het functioneren van de riolering.
3. Tot aan het moment van vervanging van de bomen geen nieuwe bomen te planten.
4. De vervanging van de bomen gefaseerd te laten plaatsvinden en dan groeiplaatsverbetering aan te brengen.
5. Om het aanbrengen van bovengrondse boombescherming van toepassing te verklaren in de vergunningsvoorwaarden ten aanzien van evenementen op het Exercitieveld en daar een financiële regeling voor uit te werken.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn
openbare vergadering, gehouden op

De griffier,

De voorzitter,

drs. M.J.W. Tobeas

V.J.H. Molkenboer

Exercitieveld – Bomen

Status: Definitief

Inhoudsopgave

Oplegnotitie

Bijlagen

- **Bijlage 1: -Tauw: Vleermuizenonderzoek (30 november 2012)**
- **Bijlage 2: Groenteam: Quickscan Flora- en Faunawet (4 november 2014)**
- **Bijlage 3: Groenteam: Natuuronderzoek Flora- en Faunawet (16 oktober 2015)**
- **Bijlage 4: Terra Nostra: Boomtechnisch onderzoek (14 augustus 2013)**
- **Bijlage 5: BTL Bomendienst: Beoordeling Kastanjes (22 september 2015)**
- **Bijlage 6: BTL Bomendienst: Update beoordeling Kastanjes (8 januari 2019)**
- **Bijlage 7: BTL Bomendienst: Update beoordeling Kastanjes (4 september 2019)**
- **Bijlage 8: Prop Boomtechniek: Monitoring behandelde Kastanjes (mei 2018)**
- **Bijlage 9: Bomenwacht NL: Vergelijking Boomsoorten Exercitieveld (juli 2020)**

Oplegnotitie

Historie – van iepen naar kastanjabomen

Het exercitieterrein is een open grasruimte, omgeven door een dubbele rij bomen. Op de oude foto's is te zien dat dit iepen waren. In 1933 en 1937 zijn de huidige kastanjabomen geplant. De structuur van boombeplantingen is niet altijd compleet geweest. Op de luchtfoto's is ook een situatie met uitsluitend een dubbele bomenrij aan de oostkant te zien.

Het exercitieterrein heeft een gemeentelijke monumentale status waarin de dubbele bomenrij is opgenomen als specifiek onderdeel.

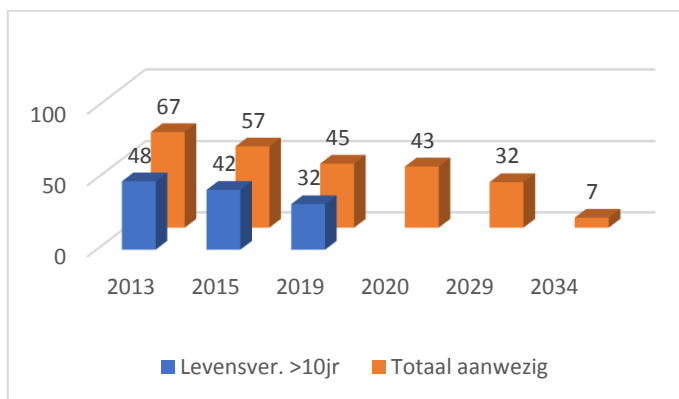
Problematiek

De kastanjabomen zijn aangetast door de kastanjabloedingsziekte, een ziekte veroorzaakt door een bacterie die de boom verzwakt. Tegen de ziekte bestaat (nog) geen blijvende remedie, de beste maatregel is de bomen zoveel mogelijk met rust te laten. Behandelingen richten zich nu op het vertragen of tijdelijk stopzetten van de effecten van de ziekte. Door de kastanjabloedingsziekte zijn de aangetaste bomen ook vatbaarder voor andere aantastingen zoals houtschimmels (zwammen) waardoor de levensduur verder afneemt. Op het moment dat deze zichtbaar zijn ontstaan veiligheidsrisico's door takbreuk van kroondelen.

Onderzoeken levensduur

Sinds 2013 zijn in het kader van dit project diverse onderzoeken uitgevoerd. Gekeken is naar het aantal aanwezige bomen en de levens-verwachting per boom, Figuur 1. Het huidige aantal is weergegeven bij 2020 en de volgende jaren is o.b.v. van de laatst gegeven levensverwachting in september 2019, zie bijlage 7.

In maart 2017 zijn 13 bomen behandeld met een innovatieve warmte-behandeling. In mei 2018 zijn bij 8 van deze bomen weer actieve bloedingen geconstateerd en in september van dat jaar zelfs bij 11 van de 13 bomen, zie bijlage 8.

Figuur 1: Aantal bomen en aantal met een levensverwachting van meer dan 10 jaar

Uit de onderzoeken blijkt dat er geen specifiek groeiplaatsonderzoek heeft plaatsgevonden waardoor knelpunten inzichtelijk zijn geworden. Aspecten over bodemverdichting, bodemgashuishouding, voedingsstoffen en granulaire verdeling zijn niet in beeld. Hierdoor is geen duidelijkheid over de groeiplaatsknelpunten en mogelijk te nemen maatregelen. Dit onderzoek is niet uitgevoerd vanwege het huidige gebruik van het veld, groeiplaatsverbetering heeft alleen meerwaarde als de belasting rondom de bomen weggenomen kan worden, zie Huidige knelpunten door gebruik.

Commissie voor Ruimtelijke kwaliteit & Erfgoed

De commissie voor Ruimtelijke kwaliteit & Erfgoed (RKE) heeft zich uitgesproken over de bomen en vindt de evenwichtige en karakteristieke laanstructuur van monumentaal belang en adviseert daarom de bomen gelijktijdig te vervangen (vergadering woensdag 6 febr. 2019).

Uitgangspunten project

De uitgangspunten in relatie tot de bomen zijn:

- Het behouden c.q. terugplaatsen van twee rijen bomen;
- De boombeplanting dient nu of op termijn vervangen te worden door een andere soort.

Boomsoort

Voor de toekomstige boomsoort is de huidige paardenkastanje uitgesloten door het risico op nieuwe bestemming door de kastanjabloedingsziekte.

Vanuit de historie en de ecologie is gekeken naar nieuwe boomsoorten die passen bij de laanstructuur, het gebruik van het veld en de bodemgesteldheid, deze zijn hieronder gewaardeerd. Het betreft hier bomen van de eerste grootte die een hoogte bereiken van 15 tot 25 meter.

Boomsoort	Noorse esdoorn	Gewone esdoorn	Suiker-esdoorn	Gewone walnoot	Valse acacia	Winter-linde	Fladder-iep
Eigenschap							
Bodem	--	-	-	-	-	++	++
Grondwater	-	-	-	-	-	+	++
Evenementen	--	--	--	--	--	--	--
Biodiversiteit	++	++	++	++	-	+	+
Ziekten e.d.	-	-	-	-	+	+	-/+
Afscheiding / Vruchten				Noten		Kans op plak	
Allergie	Hoog	Hoog	Onbekend	Hoog	Gering	Gering	Hoog
Laan	+	+	-	-	+	+	+
Cultuurhistorie	-	-	-	+	-	+	++

Onderzoeken Flora en Fauna

Sinds 2012 zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de aanwezige flora en fauna. In 2012 zijn 4 vleermuissoorten waargenomen waarvan 2 soorten het gebied gebruiken als leefgebied. De quickscan uit 2014 geeft ook aan dat naderonderzoek naar de vleermuizen, de steenuil en broedvogels noodzakelijk is. In 2015 zijn geen kraam-, zomer-, paarverblijven of beschermde nesten aangetroffen, terwijl ook geen vliegroutes zijn vastgesteld. Daarmee kunnen significante effecten op vleermuizen worden uitgesloten. In 2020/2021 wordt het onderzoek naar vleermuizen herhaald.

Huidige waarde

Opname CO2

Een belangrijke doelstelling van het nationale klimaatbeleid is het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, waar CO2 een groot aandeel in heeft. Bomen leggen CO2 vast in hun hout en deze opslagcapaciteit neemt door de groei van de bomen elk jaar toe. De oude kastanjes slaan veel CO2 op en er zit veel CO2 in opgeslagen. Dit betekent dat in de eerste 20 jaar na vervanging veel opname capaciteit verloren gaat, maar dat deze daarna weer toeneemt tot het niveau van de oude kastanjes. Los van het gekozen moment van vervanging, is dit altijd het gevolg bij het vervangen van bomen.

Hoe ontwikkelt de kastanjabloedingsziekte zich en wat zegt dat over de toekomst?

De ontwikkeling van kastanjabloedingsziekte gaat gepaard met een groeiplaatsprobleem. Enerzijds kent de kastanjabloedingsziekte een grillig verloop waardoor komende tijd bomen vanwege veiligheidsrisico's verwijderd moeten worden. Anderzijds kent het verminderen van de groeiplaatsproblemen een positief effect geven waardoor de kastanjes langer meegaan, hierbij gaat het bij deze kastanjes om maximaal enkele jaren.

Beoogd gebruik en ontwerp

Het Exercitieveld tussen de singels van de Woerdense vesting wordt intensief gebruikt als evenemententerrein. Samen met studio Landlab zijn met intensieve participatie drie varianten ontwikkeld voor een nieuw exercitieveld. Een robuust veld, voortbouwend op de militaire geschiedenis, een eigentijds ingericht op gebruik gerichte inrichting en een meer romantische aanleg, aansluitend op de parkachtige singelbeplanting. De varianten verschillen bovendien in algehele kap en vervanging, de helft kappen en vervangen en geleidelijke kap en vervanging.

In tegenstelling tot het advies van de RKE heeft een stemming geleid tot een voorkeur voor het romantische model.

Huidige knelpunten door gebruik

In de huidige situatie zijn twee knelpunten te benoemen, Figuur 2:

1. De bomen worden onvoldoende beschermd tijdens evenementen waardoor schades frequent ontstaan met een negatief effect op de levensduur van de bomen;
2. Zwaar materiaal en materieel staat/rijdt dichtbij de bomen waardoor de grond is verdicht. Het gevolg is onvoldoende kwalitatief goede ondergrondse groeiruimte voor de bomen met een negatief effect op de levensduur van de bomen.

Zonder een duurzame oplossing van deze knelpunten heeft het aanplanten van nieuwe bomen niet het gewenste effect omdat de bomen niet tot volwassenheid kunnen komen door een beperkte groeiruimte en een verkorte levensduur hebben.

Figuur 2: Schade aan de boom en de groeiruimte

Maatregelen huidige bomen

Met maatregelen kunnen de huidige knelpunten door het gebruik worden aangepakt:

- Tegengaan bodemverdichting; Door het zogenoemd “ploffen” van de ondergrond wordt verdichting verminderd en kan de bodem deels weer beworteld worden. Deze maatregel moet periodiek herhaalt worden;
- Bescherming; Met (tijdelijke) fysieke bescherming, duidelijke en heldere afspraken over het vrijhouden van kroonprojecties, wordt schade aan bomen voorkomen tijdens evenementen. Een evenementen inrichtingsplan met aan- en afvoer routes voorkomt verdere schade. Handhaving van deze afspraken is essentieel hierin en mogelijk moeten boeteclausules opgenomen worden.

Maatregelen nieuwe bomen

Met een nieuwe inrichting kunnen de huidige knelpunten goed worden aangepakt waardoor nieuw aan te planten bomen een lange en gezonde levensduur kunnen hebben. Met een ondergrondse voorzieningen kan het gewicht van zwaar materiaal en materiaal opgevangen/verdeelt worden zonder negatieve gevolgen voor de ondergrondse groeiruimte van de bomen. Voorbeelden hiervan zijn;

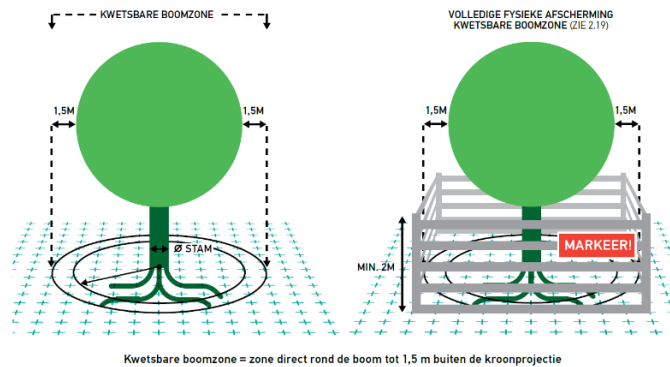
- Druk verdelende systemen die overrijdbaar zijn.
- Toepassen van groeiplaatsconstructies.

Maar ook dan is een (tijdelijke) fysieke bescherming noodzakelijk. Duidelijke en heldere afspraken over het vrijhouden van kroonprojecties wordt schade aan bomen te voorkomen tijdens evenementen. Een evenementen inrichtingsplan met aan- en afvoer routes geeft helderheid hierin. Handhaving van deze afspraken is essentieel hierin en mogelijk moeten boeteclausules opgenomen worden.

Realisatie streefbeeld

Voor de toekomst dient er gestreefd te worden naar dubbele bomenrij waarbij extra aandacht moet worden gegeven aan een mooi eindbeeld en lange levensduur, passend bij de monumentale status. Aandachtspunten hierbij zijn voldoende en kwalitatief goede boven- en ondergrondse groeiruimte en schades aan de bomen/groeiruimte dient te worden voorkomen om nieuwe bomen een maximale levensduur te geven, zie Figuur 3.

Om dit streefbeeld te bereiken moeten de eerder benoemde maatregelen voor de bescherming van de ondergrondse ruimte en het voorkomen van fysieke schade worden uitgevoerd. De fysieke bescherming moet in afstemming met de evenementenorganisaties worden doorgevoerd. Het aanbrengen van het ondergrondse systeem is alleen mogelijk wanneer dit in 2 of 3 fasen per kant wordt aangepakt. Hiervoor is het noodzakelijk om de laatste kastanjes in een rij te rooien zodat er een aaneengesloten groeiplaats gerealiseerd kan worden.

Figuur 3: Voldoende groeiruimte en schades voorkomen voor de bomen

Incidentele knelpunten door rioleringswerkzaamheden

Bij vervanging van de riolering op de huidige locatie in de Oostsingel moet een cunet worden gegraven. Binnen dit cunet liggen zeer waarschijnlijk de boomwortels van bomen. Beschadiging van de boomwortels heeft een negatief effect op de levensduur van de bomen en moet zien te worden voorkomen. Kleine beschadiging zijn niet uit te sluiten/te voorkomen waardoor het aannemelijk is dat de levensduur altijd negatief zal worden beïnvloed waardoor vervanging noodzakelijk wordt geacht.

Scenario's werkzaamheden en advies bomen

1. Asfalteren zonder rioleringswerkzaamheden

- Behouden huidige bomen Oostsingel
 - Nieuwe aanplant kan niet plaatsvinden omdat de noodzakelijke maatregelen voor de kwalitatief goede ondergrond ten behoeve van een lange levensduur van de nieuwe bomen niet per boom kan worden uitgevoerd.
- Los vervangingsmoment voor bomen Oostlaan
 - Voor de bomen aan de Oostlaan moet een los vervangingsmoment moeten worden bepaald.
 - Als deze significant afwijkt van de Oostsingel zal nooit een evenwichtig boombeeld ontstaan voor het gehele veld.
- Aanvullend onderzoek naar de kwaliteit van de groeiplaats.
 - Als de kwaliteit, de problematiek en de verdichting van de groeiplaats in kaart wordt gebracht kan er gekeken worden naar knelpunten en oplossingen.
 - Het zogenoemd "ploffen" van de verdichte ondergrond voor creëren van een beter doorwortelbare grond.
 - Een mulchlaag aanbrengen onder de bomen.
 - Een pneumatische injectie voor een verrijking van de ondergrond.
 - Dit is alleen zinvol wanneer maatregelen worden genomen ten aanzien van de evenementen.
 - Duidelijke en heldere afspraken over het vrijhouden van kroonprojecties.
 - Bij voorkeur een evenementen inrichtingsplan met aan- en afvoer routes.
 - Handhaving van deze afspraken is essentieel hierin en mogelijk moeten boeteclausules opgenomen worden.
 - De verwachte levensduurverlenging gaat om maximaal enkele jaren.

2. Riolering door het veld

- Verwijderen enkele bomen op de kop van het veld
 - Voor het aanbrengen van de nieuwe riolering zullen enkele bomen moeten worden verwijderd.
- Behouden huidige bomen Oostsingel
 - Zie *Asfalteren zonder rioleringswerkzaamheden*.
- Los vervangingsmoment voor bomen Oostlaan
 - Zie *Asfalteren zonder rioleringswerkzaamheden*.
- Aanvullend onderzoek naar de kwaliteit van de groeiplaats.
 - Zie *Asfalteren zonder rioleringswerkzaamheden*.

3. Reconstructie Oostsingel en Exercitiep pad

- Vervangen bomen Oostsingel.
 - Bij de rioleringswerkzaamheden moeten de bomen aan de Oostsingel worden vervangen waarbij direct de noodzakelijke maatregelen worden doorgevoerd voor de kwalitatief goede ondergrond ten behoeve van een lange levensduur van de nieuwe bomen.
- Los vervangingsmoment voor bomen Oostlaan.
 - Voor de bomen aan de Oostlaan moet een los vervangingsmoment moeten worden bepaald.
 - Als deze afwijkt van de Oostsingel zal nooit een evenwichtig boombeeld ontstaan voor het gehele veld.
- Aanvullend onderzoek naar de kwaliteit van de groeiplaats Oostsingel.
 - Zie *Asfalteren zonder rioleringswerkzaamheden*

4. Volledige reconstructie

- Alle bomen vervangen
 - De uitvoering van de noodzakelijke maatregelen vinden plaats.
 - Een evenwichtig boombeeld ontstaat.

Wanneer een veiligheidsrisico ontstaat zal ten alle tijde een boom verwijderd worden, dit staat los van de keuzes binnen het project.

Advies

De huidige situatie en ontstane knelpunten voor de kastanjabomen vragen om een duidelijk standpunt ten aanzien van de bomen en het gebruik van het exercitieveld. In de kern komt het neer op wat prevaleert?

A. Behoud van de monumentale kastanjabomen?

B. Het gebruik van het evenemententerrein?

Op basis hiervan is duidelijkheid over welke maatregelen genomen moeten worden om aan het standpunt te voldoen.

A. Behoud van de monumentale kastanje bomen

De huidige bomen, zolang mogelijk, blijven gehandhaafd. Pas bij veiligheidsrisico's word ingegrepen en bomen verwijderd. Om deze bomen te behouden dienen de volgende maatregelen genomen te worden;

- Afschermen van kwetsbare zone door middel van haag of hekwerk om verdere schade aan bomen te voorkomen tijdens evenementen.
- Het verdichtingsprobleem moet opgelost worden.
 - Het zogenoemd "ploffen" van de verdichte ondergrond verbeterd de bewortelbaarheid van de bodem.;
 - Injecteren van voedingsstoffen en bodemverbeterende producten.
- Een mulchlaag (laag organisch materiaal) aanbrengen onder de bomen.
 - Om het bodemleven te stimuleren en de boom jaarrond van voeding te voorzien. Hiermee verandert het beeld van het veld, de mulchlaag vervangt het gras rondom de bomen.
- Opstellen draaiboek en inrichtingsplan evenementen terrein.
 - Duidelijke en heldere afspraken over het vrijhouden van kroonprojecties
 - Een evenementen inrichtingsplan met aan- en afvoer routes, kaders en richtlijnen inclusief boete-clausules.
 - Handhaving op het evenementen inrichtingsplan tijdens opbouw, gebruik en afbouw van evenementen.
- De verwachte levensduurverlenging gaat om maximaal enkele jaren.

B. Het gebruik van het evenementen terrein

Bij het prevaleren van het evenemententerrein als gebruiksfunctie, op de inmiddels gebruikelijke manier en opzet van evenementen, zijn investeringen in verbeteringsmaatregelen bij de bestaande bomen nutteloos. De bestaande bomen zullen (gefaseerd en in ongeveer 15 jaar, zie figuur 1) vervangen moeten worden waarbij de nieuwe groeiplaatsinrichting evenementen proof moet zijn. Dit betekent het volgende;

- Realiseren van groeiplaatsen met een minimale doorwortelbare ruimte van 25 m³ per boom.
- Aanbrengen van drukverdelende constructies op maaiveld niveau.
- Fysiek afschermen van de groeiplaatsen in gebruik evenemententerrein.
- Opstellen draaiboek en inrichtingsplan evenementen terrein.

Algemeen

Indien er geen duidelijke keuzes gemaakt worden omtrent het Exercitieveld, dan zal de toekomstverwachting van de paardenkastanjes op korte termijn afnemen en zal verwijdering van de huidige bomen snel dichterbij komen.

Om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan het advies van de RKE, een evenwichtige en karakteristieke laanstructuur, dienen de bomen zoveel mogelijk gelijktijdig vervangen te worden. Omdat volledige vervanging mogelijk niet wenselijk is kan dit ook groepsgewijs in maximaal 2 of 3 fasen per kant in een tijdsbestek van maximaal 4 jaar, om zo ook de kwalitatief goede groeiplaatsen te realiseren. Hierdoor kan het noodzakelijk zijn enkele kastanjes eerder te vervangen, dan vanuit veiligheidsrisico's noodzakelijk. Het moment van vervangen is afhankelijk van de afnamen van het aantal bomen en welk beeld nog acceptabel is. De gaten, nu al in de structuur aanwezig, zullen toenemen tot een moment dat een laanstructuur onherkenbaar is.

Bij vervanging dient gekozen te worden voor een forse aanplantmaat (minimaal 30-35) om met de nieuwe bomen direct een degelijk beeld te creëren.

In tegenstelling tot het advies van de RKE, het cultuurhistorisch beeld en de monumentale laanstructuur is vanuit het boombeheer het meest wenselijk om hier een mix van boomsoorten aan te planten, dit om risicospreiding in het geval van ziektes en plagen op te vangen en om de (bio)diversiteit te vergroten. Voorbeelden van toepasbare boomsoorten zijn:

- *Ulmus laevis* 'Helena'
- *Pterocarya x rhederiana* (langs gracht en binnengracht)
- *Tilia platyphyllos*
- *Toona sinensis*
- *Tilia tomentosa*
- *Quercus hispanica* 'Wageningen'
- *Celtis austral*
- *Betula nigra*
- *Aesculus indica*

Bijlagen

1. Tauw:	Vleermuizenonderzoek	30 november 2012
2. Groenteam:	Quickscan Flora- en Faunawet	4 november 2014
3. Groenteam:	Natuuronderzoek Flora- en Faunawet	16 oktober 2015
4. Terra Nostra:	Boomtechnisch onderzoek	14 augustus 2013
5. BTL Bomendienst:	Beoordeling Kastanjes	22 september 2015
6. BTL Bomendienst:	Update beoordeling Kastanjes	8 januari 2019
7. BTL Bomendienst:	Update beoordeling Kastanjes	4 september 2019
8. Prop Boomtechniek:	Monitoring behandelde Kastanjes	mei 2018
9. Bomenwacht NL:	Vergelijking Boomsoorten Exercitieveld	juli 2020

Exercitieveld

Oplegnotitie Riolering

Verantwoording

Titel : Exercitieveld
Oplegnotitie Riolering

Projectnummer : W-E-008

Documentnummer : 2021-004

Status : Definitief

Versie : 0

Datum : 8 april 2021

Auteur(s) : de heer [naam]

E-mail adres : [emailadres]

Gecontroleerd : de heer [naam]

ViadenBerg B.V.
Buys Ballotlaan 33
3045 BB Rotterdam
Tel. 06 14772826
Info: info@viadenberg.nl
Web: www.viadenberg.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Opties	4
2.1. Optie 1 – in stand houden	4
2.2. Optie 2 - relinen	4
2.3. Optie 3 – nieuw riool in het huidige tracé	4
2.4. Optie 4 – nieuw riool in een nieuw tracé over het Exercitieveld.....	4
2.5. Optie 5 – minizuivering of gemaal voor de woningen aan de Oostsingel	4
3. Beheersaspecten	5
3.1. Optie 1 – in stand houden	5
3.2. Optie 2 - relinen	5
3.3. Optie 3 – nieuw riool in het huidige tracé	5
3.4. Optie 4 – nieuw riool in een nieuw tracé over het Exercitieveld.....	5
3.5. Optie 5 – minizuivering of gemaal voor de woningen aan de Oostsingel	5
4. Samenhang met Oudelandseweg.....	6
5. Advies	7

Het oude betonnen riool in het noordelijke deel van de Oostsingel is in 2016 vervangen door een nieuw gescheiden stelsel van PVC, waarbij het HWA afwatert naar de Singel. Het resterende betonnen riool langs het Exercitieveld stamt uit de jaren 1970 en verkeert in een slechte staat. Als gevolg van zettingen in de ondergrond door de jaren heen ligt het riool niet goed meer op afschot, waardoor in grote delen van het riool water blijft staan. Door de biochemische processen die zich afspelen in dit stilstaande water is het beton ernstig aangetast. Daarnaast is er op een aantal plaatsen sprake van scheuren in de buizen, openstaande verbindingen tussen buizen en wortelingroei.

Openstaande scheur en biochemische aantasting

Verplaatste verbinding

Wortelingroei

In deze notitie worden de verschillende opties voor de aanpak van het riool beschreven en wordt een advies gegeven voor de beste aanpak.

2. Opties

In dit hoofdstuk worden de verschillende opties voor de aanpak van het riool beschreven.

2.1. Optie 1 – in stand houden

Wanneer niet wordt ingegrepen, zal de staat van het riool steeds verder verslechteren. De kans op calamiteiten zal hierdoor toenemen. Het is niet te zeggen wanneer er serieuze incidenten zullen gaan plaatsvinden, maar door de aanwezige scheuren en openstaande verbindingen kan op korte termijn al sprake zijn van inspoeling van zand vanonder het wegdek naar het riool. Als gevolg hiervan kan het wegdek plotseling inzakken.

2.2. Optie 2 - relinen

Met het relinen van het riool kan verdere biochemische aantasting worden voorkomen. Er zal nog steeds op veel plaatsen water in het riool blijven staan, maar het materiaal waarmee de buizen worden gerelined is beter bestand tegen de schadelijke gassen die hierdoor ontstaan dan het beton van de buizen. Met een relining kan de levensduur van het riool in principe met ca. 50 jaar verlengd worden. De bestaande verzakkingen en toekomstige ongelijkmatige zettingen zullen echter het riool minder goed laten functioneren.

2.3. Optie 3 – nieuw riool in het huidige tracé

Wanneer er een nieuw riool wordt aangelegd, kan dit weer op de juiste hoogte worden gebracht, waardoor er geen water meer blijft staan in het riool. Het zal echter niet mogelijk zijn om ook het gewenste afschot van 1 tot 2 mm per meter in het riool aan te brengen, omdat het nieuwe riool in het noordelijke deel van de Oostsingel en het riool op de kruising van het Plantsoen en de Achterstraat, waarop moet worden aangesloten, op dezelfde hoogte liggen. De afvoer van water zal dus nog steeds enigszins stagneren, maar omdat het nieuwe riool in PVC zal worden uitgevoerd, zal dit stagnerende water geen nieuwe aantasting van de buizen veroorzaken, waardoor het riool weer ca. 50 jaar mee kan.

2.4. Optie 4 – nieuw riool in een nieuw tracé over het Exercitieveld

Voor een nieuw tracé over het Exercitieveld geldt voor wat betreft het hydraulisch functioneren van het riool hetzelfde als voor een nieuw riool in het huidige tracé. Vanuit oogpunt van beheer wordt deze optie zeer sterk afgeraden, omdat een aantal inspectieputten minder goed bereikbaar zal zijn voor zwaardere onderhoudsvoertuigen. Daarnaast zijn de inspectieputten en strengen tijdens evenementen op het Exercitieveld mogelijk helemaal niet toegankelijk in het geval zich een calamiteit voordoet.

2.5. Optie 5 – minizuivering of gemaal voor de woningen aan de Oostsingel

Nabij de kruising van de Oostsingel en de Oostlaan, aan de noordzijde van het Exercitieveld, kan een minizuivering worden aangebracht. Tijdens het aanbrengen van de minizuivering kan het bestaande riool gewoon blijven functioneren en achteraf kan het oude riool in de Oostsingel komen te vervallen. Voor de kolken in het deel van de Oostsingel langs het Exercitieveld zullen dan alleen nog kolkleidingen naar de singel moeten worden aangebracht. Voordeel van een minizuivering is dat het rioolstelsel in het centrum wordt ontlast. Mocht een minizuivering op deze locatie niet de goedkeuring krijgen van het hoogheemraadschap, dan kan in plaats van de minizuivering een gemaal worden aangebracht.

3. Beheersaspecten

De verschillende opties hebben elk hun eigen gevolgen voor het beheer van het riool.

3.1. Optie 1 – in stand houden

Wanneer er niets wordt gedaan, zal het riool met grotere regelmaat gereinigd moeten worden en is de kans op calamiteiten aanwezig.

3.2. Optie 2 - relinen

Wanneer wordt gekozen voor relining, zal het riool ook vaker gereinigd moeten worden als gevolg van het tegenschot.

3.3. Optie 3 – nieuw riool in het huidige tracé

Wanneer het bestaande riool in hetzelfde tracé wordt vervangen, zal er sprake zijn van een standaard optimale situatie voor het beheer van het riool.

3.4. Optie 4 – nieuw riool in een nieuw tracé over het Exercitieveld

Wanneer wordt gekozen voor een riool in een nieuw tracé over het Exercitieveld, zal dit negatieve gevolgen hebben voor de bereikbaarheid bij onderhoud.

Ten behoeve van het reinigen en inspecteren van de leiding of bij het voordoen van verstoppingen zullen de zware onderhoudsvoertuigen niet zonder voorzieningen het veld kunnen betreden.

Tevens zal bij het voordoen van calamiteiten tijdens één van de vele evenementen op het veld de toegankelijkheid zeer beperkt zijn en de gevolgen groot.

Daarnaast wordt geadviseerd een blijvende markering in het veld aan te brengen zodat in de opbouwfase van de evenementen de leiding inzichtelijk is voor het aanbrengen van bijvoorbeeld grote stalen pinnen van een circustent. Daarnaast kunnen eventuele trillingen en zettingen door het houden van evenementen tevens negatieve gevolgen hebben voor de riolering.

3.5. Optie 5 – minizuivering of gemaal voor de woningen aan de Oostsingel

Wanneer een minizuivering wordt aangebracht, zal hier eens per jaar een zuigwagen langs moeten. Het stroomverbruik van de zuivering is minimaal. Wanneer een gemaal wordt aangebracht, zal iets meer inzet van beheer nodig zijn en zullen de stroomkosten ook iets hoger zijn.

4. Samenhang met Oudelandseweg

Het riool in het Exercitieveld zorgt niet alleen voor de afwatering van de Oostsingel, maar ook voor de aansluiting van de Oudelandseweg. Het riool in de Oudelandseweg ligt ook met minimaal afschot en plaatselijk zelfs met tegenschot. Het verdient daarom de overweging om voor zowel de Oostsingel als de Oudelandseweg aparte kleine gemalen aan te brengen. Daarmee kan er wel voldoende afschot in het riool gecreëerd worden en kan tegelijk de zinker in het riool tussen het Exercitieveld en het centrum komen te vervallen. Tevens wordt het daardoor mogelijk om het rioolstelsel van het centrum te ontlasten wanneer wordt gekozen voor een lozingspunt in een ander bemalingsgebied.

5. Advies

Wij adviseren om het plan voor de aanpak van de riolering rond het Exercitieveld in samenhang met de Oudelandseweg te beschouwen. Op korte termijn kan het slechte riool in de Oostsingel vervangen worden door een minizuivering of een gemaal ten behoeve van de huizen aan de Oostsingel. In eerste instantie zal de minizuivering of het gemaal alleen dienst doen voor de afvoer van de 14 woningen aan de Oostsingel. Zodra er ook een gemaal is gerealiseerd aan de Oudelandseweg, kunnen de zinkers richting het Plantsoen en onder de duikerbrug in de Oostdam worden afgesloten en kan ook het afvalwater van de 10 woningen aan de Oostdam op de minizuivering of het gemaal worden aangesloten.

Omdat het benodigde werk aan de Oudelandseweg vrij omvangrijk is, terwijl daar nog geen concrete plannen voor zijn, zal het riool in het Exercitiepad nog enige tijd dienst moeten blijven doen voor de afvoer van de Oudelandseweg. Wanneer de verharding van het Exercitiepad eerder vervangen wordt, wordt geadviseerd om dan ook het riool in het Exercitiepad te vervangen door een gescheiden riool, waarbij het HWA-riool wordt aangesloten op de Singel.

Exercitieveld Woerden

1. Groot onderhoud (oplevering)

- + Van de bomen blijven wij af.
- + Uitvoering beperkt zich toch het noodzakelijke asfaltwerk.
- Geen nieuwe inrichting mogelijk met paden langs het water.
- Thema sierlijk romantisch krijgt geen invulling.
- Riolering Oostsingel en Exercitiepad worden niet vervangen en zijn een risico.

Exercitieveld Woerden

1. Groot onderhoud (oplevering)

Variantenstudie Exercitieveld Woerden 15-02-2021

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

1. Groot onderhoud (na 5 jaar)

Variantenstudie Exercitieveld Woerden 15-02-2021

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

1. Groot onderhoud (na 10-15 jaar)

Variantenstudie Exercitieveld Woerden 15-02-2021

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

2. Groot onderhoud + (oplevering)

- + Van de bomen blijven wij af.
- + Asfaltwerk en vervangen van verharding en riolering Exercitiepad.
- + 4 nieuwe bomen langs Exercitiepad.
- Geen nieuwe inrichting mogelijk met paden langs het water.
- Thema sierlijk romantisch krijgt geen invulling.
- Riolering in de lengterichting onder het Exercitieveld beperkt het gebruik.

Exercitieveld Woerden

2. Groot onderhoud + (oplevering)

Variantenstudie Exercitieveld Woerden 15-02-2021

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

2. Groot onderhoud + (na 5 jaar)

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiep pad

III

Exercitieveld Woerden

2. Groot onderhoud + (na 10-15 jaar)

Variantenstudie Exercitieveld Woerden 15-02-2021

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

3. Reconstructie Oostsingel en Exercitiepad (oplevering)

- + Riolering Oostsingel en Exercitiepad worden vervangen.
- + Oostsingel en Exercitiepad krijgen nieuwe inrichting.
- + Nieuwe inrichting Oostsingel maakt wandelen langs het water mogelijk.
- + Grondwal langs Exercitiepad is mogelijk.
- + Gesloten laanstructuur Oostsingel is te maken met nieuwe bomen.
- + Aanleg van ondergrondse boomgroeiplaatsen is mogelijk bij de nieuwe bomen.
- Bomen kappen langs de Oostsingel.
- Thema sierlijk romantisch is deels te maken.
- Twee verschillende sfeerbeelden op het exercitieveld (oud en nieuw).
- Nooit meer bomen van vergelijkbare leeftijd rondom het veld.

Exercitieveld Woerden

3. Reconstructie Oostsingel en Exercitiepad (oplevering)

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

3. Reconstructie Oostsingel en Exercitiepad (na 5 jaar)

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

3. Reconstructie Oostsingel en Exercitiepad (na 10-15 jaar)

Oostsingel

Oostlaan

Exercitiepad

Exercitieveld Woerden

4. Volledige reconstructie (oplevering)

- + Riolering Oostsingel en Exercitiep pad worden vervangen.
- + Gehele omgeving krijgt nieuwe inrichting
- + Paden langs de waterkant zijn mogelijk aan weerszijden.
- + Grondwal langs Exercitiep pad is mogelijk.
- + Gesloten laanstructuren Oostsingel en Oostlaan is te maken met nieuwe bomen.
- + Ca. 20 nieuwe bomen bovenop huidige aantal.
- + Aanleg van ondergrondse boomgroeiplaatsen is mogelijk bij de nieuwe bomen.
- + Exercitieveld kan er weer 80-100 jaar tegen.
- + Thema sierlijk romantisch is in te vullen.
- + Eenduidig beeld rondom het veld met bomen van vergelijkbare leeftijd.
- Bestaande bomen kappen.

Exercitieveld Woerden

4. Volledige reconstructie (oplevering)

Variantenstudie Exercitieveld Woerden 15-02-2021

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

4. Volledige reconstructie (na 5 jaar)

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

Exercitieveld Woerden

4. Volledige reconstructie (na 10 jaar)

Variantenstudie Exercitieveld Woerden 15-02-2021

Oostsingel

I

Oostlaan

II

Exercitiepad

III

ALTERNATIEF TOEKOMSTSPLAN EXERCITIEVELD WOERDEN

Opgesteld door:

Actiegroep Hart voor Natuur Woerden

November 2020

Inleiding

Het Exercitieveld is voor veel Woerdenaren een belang-rijk onderdeel van de binnenstad. Door zijn prachtige ligging, het formaat en door de beeldbepalende omzoming van grote bomen is het veld een visitekaartje voor Woerden.

In 2014 heeft de gemeente Woerden het initiatief genomen om met herinrichtingsvoorstellen voor het Exercitieveld te komen. Hierover is uitgebreide inspraak gehouden met de vele belanghebbenden.

De bomen rond het Exercitieveld zijn door de gemeente als waardevol aangemerkt en worden in het bestemmingsplan beschermd. Als voorbereiding voor het opstellen van de herinrichtingsplannen zijn de aanwezige bomen in 2013 onderzocht door boomtechnisch onderzoeksbureau Terra Nostra. Vele van de aanwezige kastanjabomen hadden volgens dit onderzoek een matige vitaliteit vanwege aantastingen door kastanjebloedingsziekte en kastanje-mineermot.

Tijdens de inspraak in 2014 hebben de inwoners van Woerden zich uitgesproken over de plannen. De meerderheid van de inwoners koos voor het scenario waarbij de huidige kastanjabomen zo lang mogelijk zouden blijven staan. Dit leidde er toe dat in 2017 een experimentele behandeling van een aantal aangetaste kastanjabomen plaats vond.

In 2018 zijn de bomen nogmaals onderzocht. Uit het onderzoek bleek dat de bomen in veel gevallen een betere conditie hadden dan tijdens het onderzoek in 2013. De behandeling lijkt daarmee te hebben gewerkt.

Desondanks waren er begin 2020 plannen om alle kastanjabomen alsnog te kappen. De uitkomst van de participatie uit 2014 werd daarmee volledig genegeerd. Met dit voorstel willen wij graag weer terug naar een plan waarbij de bomen zoveel mogelijk gespaard kunnen blijven.

Burgerparticipatie Exercitieveld (1)

In 2014 zijn er diverse schetsvoorstellen aan de Woerdenaren voorgelegd, waarna zij hun voorkeur hebben mogen uitspreken.

Verreweg de meeste stemmen gingen naar het sfeerbeeld van schets 3: Sierlijk veld met romantisch accent. In dit scenario zouden de huidige kastanjabomen zo lang mogelijk behouden blijven.

Door het onderzoek en het behandelen van de bomen zijn de plannen naar de toekomst doorgeschoven. Nu de herinrichtingsvoorstellen weer actueel zijn, is het logisch om de conclusies uit de burgerparticipatie van destijds als uitgangspunt te nemen.

Het nieuwe Exercitieveld

Schets 1 Stoer stadsveld met historisch accent

Het beleven van het rijke verleden als vesting en Exercitieveld staat centraal. Het Exercitieveld ademt historie, maar is geen letterlijke kopie van het verleden. De boombeplanting benadert zoveel mogelijk de huidige dubbele laan rond het veld. De contouren van de loop van de vestinggrachten worden zichtbaar gemaakt met robuuste banen van staal. Met ditzelfde staal wordt de wal voor de parkeerstrook voorzien van een tribune (kant van het Exercitieveld).

De brug die het veld met de binnenstad verbindt is geïnspireerd door de 'Geniebrug' (een militaire noodbrug); bijvoorbeeld met een stalen vakwerk-constructie. De banken, de verlichting en andere inrichtingselementen sluiten aan op de stoere vormen met robuust materiaal zoals stevige houten balken.

Schets 2 Eigentijds activiteitenveld

Activiteiten, sport en vermaak staan centraal bij het gebruik van het Exercitieveld, het hele jaar door. De sfeer is eigentijds en feestelijk, maar niet te 'modieus'. De boombeplanting is wat 'luchtiger' dan de huidige beplanting: met een omsluitende laanbeplanting aan de binnenzijde en een meer losse beplanting langs de waterkant. De banken, de verlichting en andere inrichtingselementen zijn eigentijds, functioneel en een tijdje feestelijk. Voorzieningen voor activiteiten zoals sporttoestellen of doelpalen kunnen verwijderd worden voor evenementen. Het wandelpad is ook ingericht als trimroute. Een verplaatsbare kiosk biedt mogelijkheid voor koffie, ijsjes of een toilet.

De wal langs de parkeerplaatsen (kant van het Exercitieveld) is uitgevoerd met stevige treden die intensief gebruik verdragen. Een pleintje met waterspuiters nodigt uit tot activiteit en verblijf op het veld. De brug naar de binnenstad is vrijlijk (mogelijk met een opvallende verlichting) zonder afbreuk te doen aan de historische uitstraling van de binnenstad.

Schets 3 Sierlijk veld met romantisch accent

Deze schets bouwt voort op de omvorming van de vestingwerken tot een parksingel. Gloeiende oevers, verspreide boomgroepen, slingerende wandelpaden en gevarieerde beplanting. Het Exercitieveld heeft een aangename groene sfeer die uitnodigt om te wandelen, op een bankje aan het water te zitten en om elkaar te ontmoeten. Met de boombeplanting wordt deze sierlijke sfeer bereikt door de strakke laanbeplanting om te vormen tot een gevarieerde beplanting van verspreide bomen en boomgroepen van verschillende soorten.

Het parkmeubilair is geïnspireerd op de meer romantische sfeer van de 19e eeuwse landschapstijl. De brug naar de binnenstad is een sierlijke/romantische brug met een eigentijdse invulling. Een sierlijke hoog spulpende fontein in de Singel trekt de aandacht. De wal voor de parkeerplaatsen (kant van het Exercitieveld) is uitgevoerd als glooiend grasveld met chique zitrand aan de bovenzijde. Langs de waterkant zijn de oevers voorzien van een beplantingsaccenten zoals voorjaarsbollen in het gras.

Brochure van de gemeente Woerden uit 2014.

Behandeling kastanjabomen 2017

In 2017 zijn 13 kastanjabomen behandeld tegen de kastanjabloedingsziekte. In mei 2018 is vastgesteld dat slechts 1 van de 13 bomen een 'slechte' conditie heeft. Voor 4 kastanjabomen is geadviseerd deze nogmaals te behandelen tegen de kastanjabloedingsziekte. Voor alle kastanjabomen geldt dat groeiplaatsverbetering van belang is.

(["Prop Boomtechniek"](#), ["Monitoring behandelde kastanjes Oostlaan Woerden"](#), blz. 8 en 23).

Conclusies uit dit rapport:

5.1 Conclusie

Als we de resultaten van de inspecties en de bemonsteringen beoordelen kunnen we concluderen dat de *Pseudomonas syringae aesculi* bacteriën die vóór de warmtebehandeling zichtbaar aanwezig waren zijn vernietigd. Bij 8 bomen zijn er echter nog actieve bloedingen geconstateerd. Gezien de locatie van de actieve bloedingen (gesteltakken) kunnen we aannemen dat de bacterie in deze niet behandelde delen van de boom tijdens de behandeling latent aanwezig was. De bacterie was voor en tijdens de behandeling visueel niet waar te nemen en is na de behandeling visueel geworden (bloedingen). Bij 7 bomen is een herbesmetting opgetreden.

5.2 Advies

Gezien onze ervaringen met de warmtebehandeling en onze expertise op het gebied van boomverzorging is ons advies om 4 bomen na te behandelen. Het betreft hier de bomen met boomnummers 4, 6, 9 en 10.

De andere aangetaste bomen komen niet in aanmerking voor een nabehandeling, omdat de conditie te slecht is, de bacterie te hoog in de kroon zit, zwamaantastingen geconstateerd zijn of de boom een loslatende bast heeft.

Ook wordt geadviseerd om een groeiplaatsonderzoek uit te laten voeren en aan de hand van dit onderzoek de groeiplaats te verbeteren. De nabehandeling heeft namelijk een grotere kans van slagen wanneer ook de groeiplaats van de bomen goed is. Bomen met een goede groeiplaats hebben veel meer energie en kunnen hierdoor makkelijker de door de bacterie toegebrachte schade aan het bastweefsel overgroeien.

Foto's van de behandeling in 2017
Bron: Prop Boomtechniek

Boomonderzoeken Exercitieveld

In 2018 is in opdracht van de gemeente Woerden door BTL Bomendienst het volgende onderzoek uitgevoerd:

"Update beoordeling kastanjes Oostlaan".

Conclusies uit dit rapport:

MATE VAN AANTASTING DOOR DE KASTANJEBLOEDINGSZIEKTE:

- Bij 47 bomen is de mate van aantasting niet veranderd t.o.v. 2015. Bij de bomen die wel aangetast waren door de kastanjabloedingsziekte zijn 9 bomen minder ernstig aangetast en zijn er 15 bomen zwaarder aangetast t.o.v. 2015.
- Van de 13 bomen die behandeld zijn met een verwarmingsmethode zijn er twee die geen bloedingen meer vertonen. De overige 11 bomen zijn nog steeds of opnieuw aangetast door de kastanjabloedingsziekte.

TOEKOMSTVERWACHTING CONDITIE EN GROEIPLAATSOMSTANDIGHEDEN

- Bij 33 bomen is de toekomstverwachting meer dan 15 jaar.
- Bij 26 bomen is de toekomstverwachting tussen de 10 en 15 jaar.
- Bij 9 bomen is de toekomstverwachting tussen de 5 en 10 jaar.
- Er zijn geen bomen waarvan de toekomstverwachting minder is dan 5 jaar.

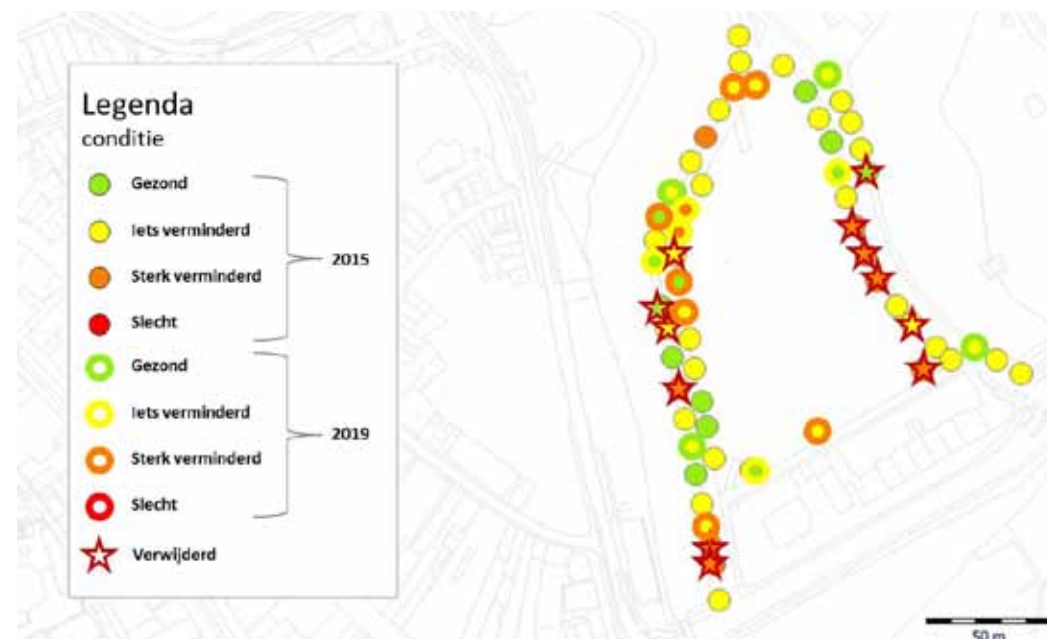
TOEKOMSTVERWACHTING INVLOED KBZ EN SECUNDAIRE AANTASTINGEN

- Bij 16 bomen is de toekomstverwachting meer dan 15 jaar.
- Bij 36 bomen is de toekomstverwachting tussen de 10 en 15 jaar.
- Bij 16 bomen is de toekomstverwachting tussen de 5 en 10 jaar.
- Er zijn geen bomen waarvan de toekomstverwachting minder is dan 5 jaar.

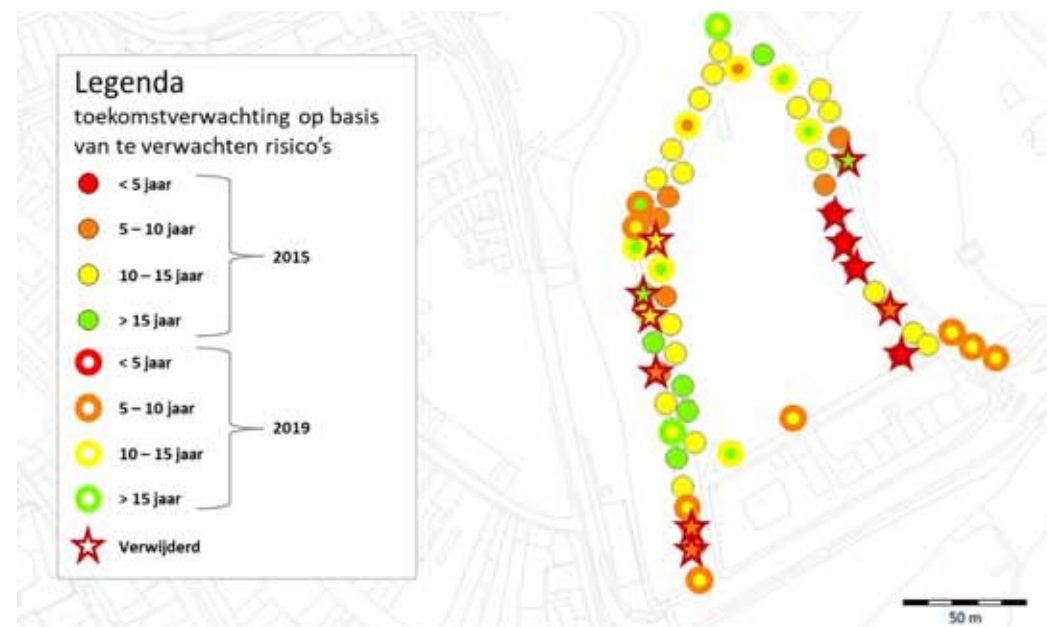
Uit de analyse is gebleken dat de mate van aantasting bij meer dan de helft van de bomen niet is veranderd t.o.v. 2015. Het is daarom aan te bevelen om dit verder te blijven monitoren om zo inzichtelijk te krijgen wat het verloop van de ziekte is bij deze bomen.

Momenteel zien wij nog geen noodzaak om aangetaste bomen uit voorzorg te verwijderen, omdat ze vrijwel allemaal nog stabiel zijn en op de geconstateerde gebreken na geen risico vormen voor de omgeving.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat de toekomstverwachting voldoende is om de bomen bij een herinrichting van het Exercitieveld en de omsluitende wegen te sparen. Bij verreweg de meeste bomen is de toekomstverwachting meer dan 10 jaar. Bij verbeterde omstandigheden neemt dat aanzienlijk toe. Dat er in de toekomst bomen uit zullen vallen vanwege verminderde gezondheid is duidelijk. Dat is in alle oude lanen het geval en maakt het raadzaam een heraanplantplan achter de hand te hebben.

Conditie van de bomen
Bron BTL. Kaartje afkomstig uit onderzoeksrapport.

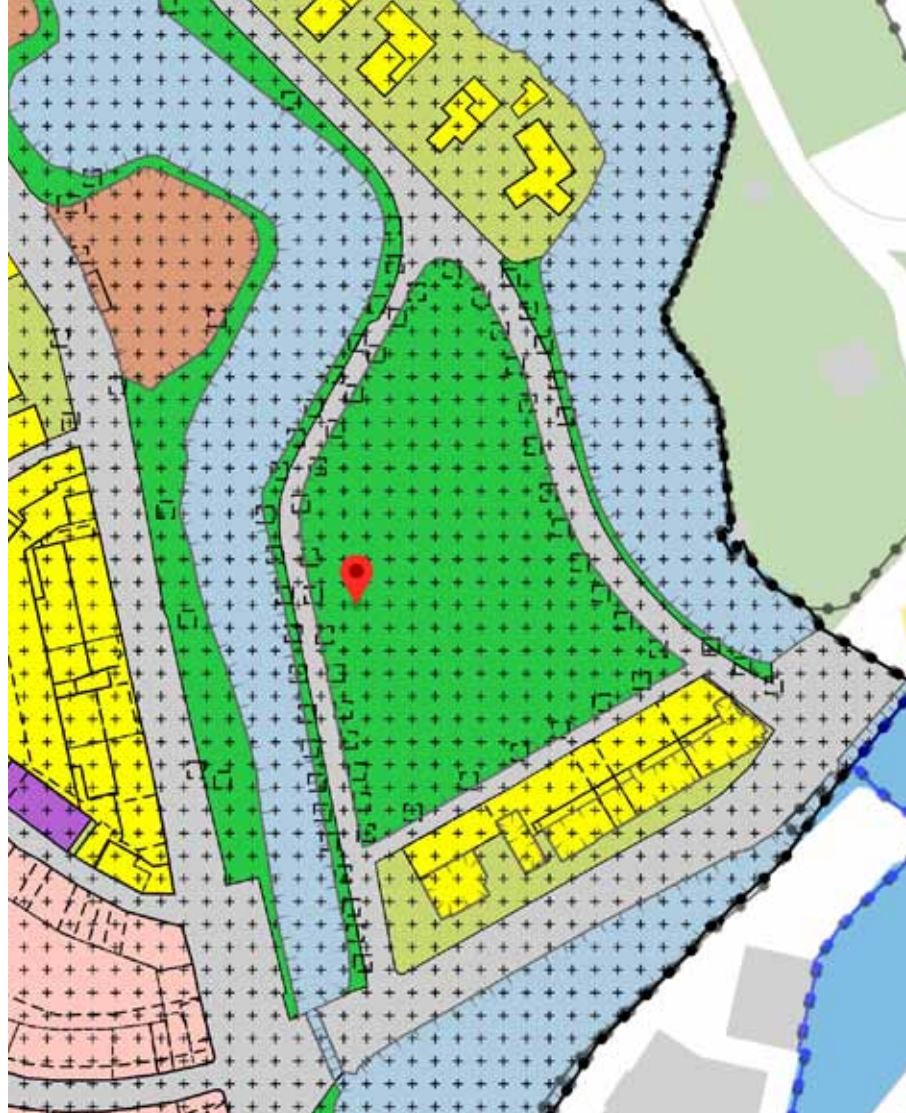
Toekomstverwachting
Bron BTL. Kaartje afkomstig uit onderzoeksrapport.

Beschermde bomen

Belangrijke bomen verdienen bescherming. In de Woerdense binnenstad zijn veel bomen beschermd door de functieaanduiding 'waardevolle boom' en de "Lijst Waardevolle Boombeplantingen".

Staat een boom op een van de lijsten dan betekent dit dat de waardevolle bomen niet weggehaald mogen worden. Mochten ze ernstig gevaar opleveren en weghalen onvermijdelijk blijkt, dan zou er volgens het bestemmingsplan een vervangende boom teruggeplaatst moeten worden. Deze "instandhoudingsplicht" (art. 17 en 20) is volgens ons volledig terecht gezien de grote waarde van juist oudere bomen. Momenteel zijn er rond het Exercitieveld gaten gevallen, omdat enkele bomen in de rij weggehaald zijn, maar er nog geen vervangende bomen teruggeplaatst zijn."

[Link Bestemmingsplan](#)

Woerden binnenstad
gemeente Woerden
bestemmingsplan
onherroepelijk (vastgesteld 2009-07-06)

PLEKINFODOCUMENTENKENMERKEN

120881,455546.3

Enkelbestemming
Groen

Dubbelbestemming
Waarde - Archeologie - 1

Functieaanduiding
waardevolle boom

Gebiedsaanduiding
overig - monumenten

Verbeelding (plankaart) bestemmingsplan Woerden Binnenstad
Bron: www.ruimtelijkeplannen.nl

Burgerparticipatie Exercitieveld (2)

In 2020 kondigde de gemeente plotseling een volledige kaalkap van het Exercitieveld en de omliggende lanen aan. Als reactie hierop werd de actiegroep Red de kastanjabomen gevormd die ludieke protestacties organiseerde in juli 2020. Zo werden er op 15 juli een dertigtal schommels in de bomen opgehangen en kwamen schoolkinderen, omwonenden en bewoners protesteren. Deze actie was zeer succesvol en trok honderden kinderen en volwassenen naar het veld. Lokale kranten en de radio waren aanwezig en de actie haalde zelfs het landelijke jeugdjournaal.

Via een petitie zijn in korte tijd 1815 handtekeningen opgehaald voor het zo lang mogelijk behouden van de bomen: <https://kastanjesexercitieveld.petities.nl>. De petitie is tijdens een inspraakmoment aan de gemeenteraad aangeboden. Ook heeft de actiegroep een vleermuizenexpert uitgenodigd om metingen te doen op het veld. De expert stelde de aanwezigheid van maar liefst 3 beschermde vleermuissoorten vast.

De gemeente heeft na de acties te kennen gegeven nog niet tot kappen over te gaan en verschillende scenario's uit te werken en voor te leggen aan de raad.

Inmiddels gaat de actiegroep verder onder een andere naam: actiegroep **Hart voor natuur Woerden**, en hebben we dit toekomstplan voor het Exercitieveld opgesteld.

Alternatief toekomstplan herinrichting Exercitieveld

De wegen van de Oostsingel en Oostlaan worden iets versmald en het langsparkeren wordt geheel opgeheven. Hierdoor ontstaat er meer ruimte voor de bomen en een mooie berm. Door het versmallen van de wegen worden de standplaatsen van de bomen verbeterd. Hierdoor is de fraaie dubbele bomenrij langer in stand te houden.

Tussen de binnenste bomenrij en het grote grasveld komt een mooi wandelpad. Hiermee wordt het Exercitieveld nog geschikter voor kleinschalige evenementen, onder meer dankzij de sfeer, schaduw en koelte van de monumentale bomen. Evenementen als de Woerdense Vakantie Week en de kermis kunnen ook in de toekomst hier plaats vinden.

De parkeerplaatsen worden verplaatst naar het Exercitieveld, waar een strook met dwarsparkeren wordt gemaakt. Het exercitieveld wordt verbreed tot weg. Langs het veld komt hier geen verhoging en geen wal om het gebruik tijdens evenementen zo optimaal mogelijk te houden. Wel is langs deze parkeerstrook een rij bomen te plaatsen om de achterzijde van de woningen van de Oostdam meer uit het zicht te halen.

In ons toekomstplan worden de vrijgevallen plekken waar eerder bomen stonden ingevuld met nieuwe bomen. Dit kan in één soort, maar er kan ook gekozen worden voor meerdere soorten zoals in het in 2014 gepresenteerde plan, schetsontwerp 3.

Ontwerp: Limes Landschapsadvies, Woerden

De huidige bomen zijn ook zeer beeldbepalend voor het lommerijke noordelijke deel van de Woerdense singels.

Langs het noordelijk deel van de Oostcingel zijn bij de renovatie van weg en riolering in 2018 de waardevolle kastanjabomen en platanen beschermd, zodat ze konden blijven staan.

Aan de zuidzijde van het Exercitieveld is minimaal nog 1 rij bomen te plaatsen. Recentelijk zijn hier de bomen weggehaald en nog niet teruggeplaatst.

Verbeteringen boomstandplaatsen bij herinrichting Exercitieveld

Doordat de verharding van de Oostlaan en Oostsingel in de loop van jaren steeds breder is geworden, is de wortelruimte voor de bomen aanzienlijk minder geworden. Op diverse plaatsen is letterlijk tegen de stamvoet aan geasfalteerd en de geparkeerde auto's staan soms enkele centimeters van de stammen af. Daarnaast is door de toepassing van asfalt de zuurstofhuishouding (die nodig is voor een gezonde bodem) ook ernstig verslechterd.

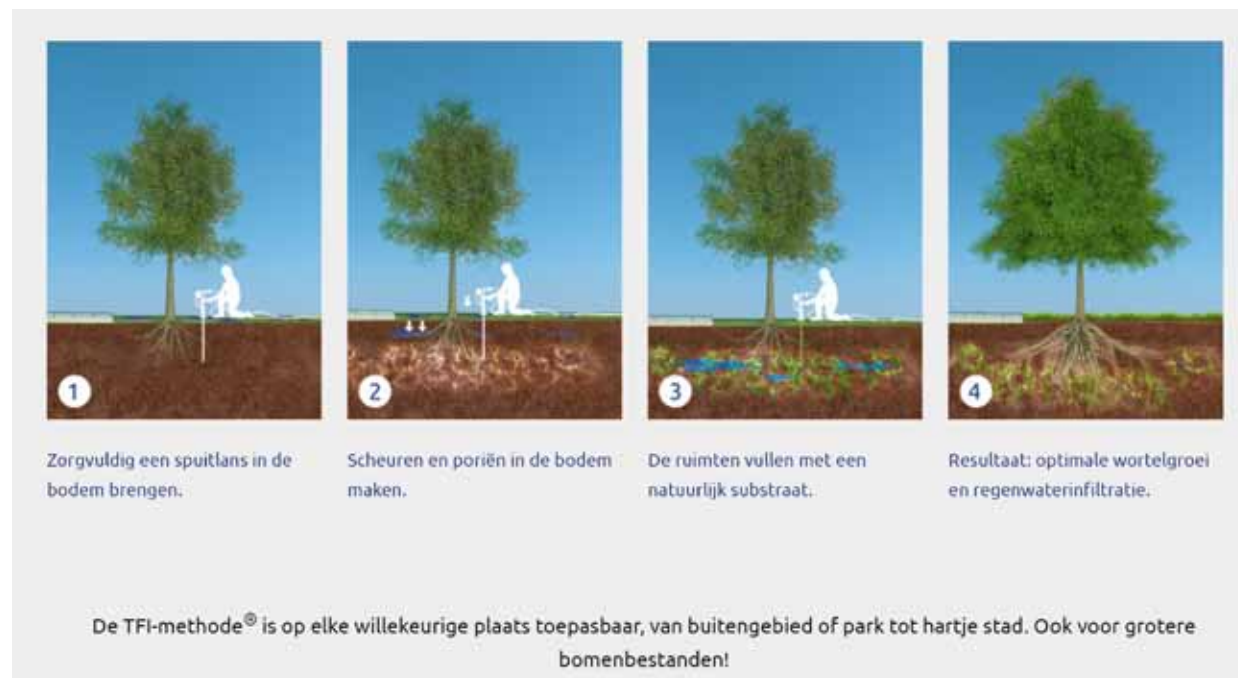
In het nieuwe plan is er de ruimte is om de wegen te versmallen. Doordat er geen auto's meer geparkeerd worden zijn er ook geen voetgangers langs de weg. Eenrichtingsverkeer voor auto's in combinatie met tweerichtingsverkeer voor fietsers heeft aan een wegbreedte van 4,50 meter voldoende. Aan beide kanten van de weg ontstaat een meter meer wortelruimte.

Na het versmallen van de weg en het weghalen van de wegfundering kan de juiste bomengrond of teelaarde worden toegevoegd om de standplaatsen te verbeteren. De verdichting van de huidige wortelzone naast de weg kan worden opgelost door beluchtingswerkzaamheden.

Het onderzoeksrapport van BTL "Kastanjes Oostsingel-Oostlaan" van 2018 bevestigt dat de gezondheid van de kastanjabomen zal verbeteren waar de groeiplaats is verbeterd (paragraaf 4.1 en 5.1"). Prop Boomtechniek komt in mei 2018 tot dezelfde conclusie ("Monitoring behandelde kastanjes Oostlaan Woerden", paragraaf 5.2).

Parkeren en asfalteren tot nagenoeg tegen de stam beschadigen de bomen.

Een voorbeeld van standplaatsverbetering bij bestaande bomen.
Bron: TFI-international, Maartensdijk

Belang van grote bomen

“Hoe behouden we de bomen die er al staan?” Dit is een betere vraag dan: “kwaliteit of kwantiteit?” zoals de woorden van de groenbeheerder tijdens een Commissievergadering op 10-9-2020. Juist oudere bomen hebben namelijk grote waarde. Onder meer op de volgende punten:

- **Klimaat**

Vooral oudere bomen leggen veel CO₂ vast, geven veel zuurstof, geven veel schaduw, geven veel verkoeling, verbeteren de luchtkwaliteit. Het steeds warmere klimaat maakt het extra belangrijk deze punten zwaar mee te wegen. Grote bomen kunnen de stad namelijk tussen de 2 en 8 graden verkoelen.

- **Gezondheid**

Voordelen als zuurstof, schaduw, verkoeling en betere luchtkwaliteit zijn belangrijk voor de gezondheid van de bewoners van Woerden. Bovendien is bewezen dat bomen de mentale en fysieke gezondheid verbeteren. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat mensen fitter zijn in de buurt van groene plekken. Veel groen in de stad vermindert dus de dure gezondheidsuitgaven en draagt bij aan het welzijn en welbevinden van de inwoners.

- **Recreatie en beleving**

De monumentale kastanjabomen zijn voor de eigen bewoners en voor toeristen beeldbepalend en maken het Exercitieveld tot het visitekaartje van Woerden. Veel toeristen maken kennis met Woerden vanwege evenement op het Exercitieveld.

- **Natuur**

De bomen voegen veel toe op het gebied van biodiversiteit, bv. vleermuizen, diverse vogelsoorten en insecten.

Juist oudere bomen hebben grotere natuurwaarden.

Woerden profileert zich graag als hoofdstad van het Groene Hart. Daar hoort bij het in stand houden van de aanwezige natuurwaarden.

- **Kosten**

Het laten staan van de bomen levert diverse kostenbesparingen op. Onder meer de kosten van het kappen, de herplantkosten en de kosten van een groeiplaatsconstructie. Een andere kostenbesparing is het niet verwijderen van de oude riolering. Dit is juridisch niet verplicht en er zijn alternatieven voor, zoals een nieuwe riolering onder het veld zelf.

Schematisch overzicht van de belangrijkste waarnemingen van (en functies voor) de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis uit het onderzoek van 2012. Bron: Tauw. Vleermuisonderzoek begraafplaats Hogewal 2012

Belang van de kastanjabomen van het Exercitieveld

De bomen hebben een kenmerkende takkenstructuur met een bijna haakse hoek.

De bomen langs het Exercitieveld zijn bijna 100 jaar oud en zijn nagenoeg allemaal witte paardenkastanjes met gevulde bloemen. Latijnse naam *Aesculus hippocastanum* "Baumannii". Het voordeel van deze cultuurvariëteit is dat deze geen vruchten draagt en daarmee zeer geschikt is voor aanplant nabij wegen. Deze soort heeft als kenmerk dat hij iets kleiner blijft dan de normale witte paardekastanje. De zeer dikke gesteltakken verlaten bijna horizontaal de stam. Na ca. 4 meter keert de groei van deze takken naar nagenoeg verticaal, waardoor er een kenmerkende knik te zien is. Sommige mensen zien hier een kandelaarvorm in.

Kastanjabomen komen oorspronkelijk uit de Zuid-Europese Balkan en zijn in de 16e eeuw ook in West-Europa ingevoerd. Ze maken daarmee belangrijk onderdeel uit van ons cultureel erfgoed. Echter dreigen de kastanjabomen uit Nederland te verdwijnen. Op veel plaatsen worden kastanjabomen gekapt en bijna nergens meer nieuw aangeplant als gevolg van de huidige ziekten. We moeten zuinig zijn op de bomen die we nog kunnen redden. Met een goede verzorging kunnen ze naar verwachting ongeveer 200 jaar oud worden.

Luchtfoto uit maart 1929.
Op de foto is duidelijk te zien dat er langs de gehele binnengracht een dubbele rij bomen geplant is. Dit zijn waarschijnlijk de betreffende kastanjabomen.
Ertussen ligt een onverhard pad van Oostdam naar Westdampark.
De huidige wegen zijn vermoedelijk na de bouw van de Parijsebrug aangelegd.

Bron: Kadaster

Opgesteld door Actiegroep Hart voor Natuur Woerden

Correspondentie:

hartvoornatuurwoerden@gmail.com